

Covid-19 Pandemisinin Üniversite Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı Üzerine Etkileri

The Effects of the COVID-19 Pandemic on Unemployment Concerns Among University Students

Canan Öykü Dönmez Kara¹ , İlknur Karaaslan²

Öz

Covid-19 pandemisi, 2020'den itibaren dünyayı etkilemiş, ekonomik ve toplumsal sorunları derinleştirmiştir. Dünya genelinde yeni yatırımlar askıya alınmış, kısıtlamalar artırılmış ve iş imkânları azalmıştır. Bu durum istihdam oranlarına olumsuz yansımıştır. Ekonomik ve toplumsal çöküş yaşanmaması için sınırlı ve kontrollü bir şekilde üretim ve dağıtım süreçleri devam ettirilse de işsizlik oranlarındaki artış eğilimi devam etmiştir. Artan işsizlik, işgücüne yeni katılacak üniversite öğrencilerinin mezun olduktan sonra iş bulma kaygılarını artırmıştır. Bu araştırmada, Covid-19 pandemisinin gençlerin işgücüne katılabilme kaygıları üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde eğitim gören Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları ve metafor yöntemi ile toplanıp, nitel araştırma kapsamında içerik analizi ile çözümlenmiştir. Toplamda 112 öğrenciden elde edilen cevaplar Microsoft Office Word programına aktarılarak belgeler oluşturulmuştur. Verilerin analizi MAXQDA Analytics Pro 20 Programı'nın deneme sürümü kullanılarak yapılmıştır. Sonuç olarak, Covid-19 pandemisinin öğrencilerin iş bulamama kaygılarını artırdığı ve işsizlik kavramının katılımcıların zihninde olumsuz düşüncelere yol açtığı görülmüştür. Sosyal bilimler alanından mezun olacak katılımcılar, pandemi öncesinde iş bulma konusunda kaygıları olduğunu ve bu süreçte işgücüne katılmanın daha zorlaştığını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler

İşsizlik, İşgücü Piyasası, İşsizlik Kaygısı, Üniversite Öğrencileri, Covid-19, Türkiye

1 Sorumlu Yazar: Canan Öykü Dönmez Kara (Dr. Öğr. Üyesi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Çanakkale, Türkiye. E-posta: oykudonmez@comu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7825-3652

2 İlknur Karaaslan (Dr. Öğr. Üyesi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Çanakkale, Türkiye. E-posta: ilknurkaraaslan@yahoo.co.uk
ORCID: 0000-0001-8548-4275

Atf: Dönmez Kara, C. O., & Karaaslan, I. (2022). Covid-19 pandemisinin üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı üzerine etkileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 82, 155-194. <https://doi.org/10.26650/jspc.2022.82.941212>

Abstract

The COVID-19 pandemic has affected the world since 2020, deepening economic and social problems. Worldwide, new investments have been suspended, restrictions have increased, and job opportunities have decreased, leading to negative impacts on employment rates. Although production and distribution have restarted in a limited and controlled manner to prevent economic and social collapse, the increasing trend in unemployment rates continues. In turn, increasing unemployment has increased the concerns of new university students looking for work after graduation. The aim of this study was to determine the effects of the COVID-19 pandemic on young adults' concerns regarding entering the work force. The population of this study was senior students in the field of social sciences at the Çanakkale Onsekiz Mart University in Türkiye. The data were collected by a three-question survey, and content analysis was performed on the students' responses. In total, 112 students participating in the study responded to the survey questions via Microsoft Teams, and their answers were transferred to Microsoft Office Word for analysis using the trial version of MAXQDA Analytics Pro 20. The research findings indicate that the COVID-19 pandemic has increased soon-to-be graduates' anxiety related to finding a job; indeed, the concept of unemployment evoked negative thoughts in the minds of the participants. Social sciences students who will graduate soon were concerned about finding work before the pandemic and believed the COVID-19 pandemic had made it more difficult to participate in the workforce.

Keywords

Unemployment, labor market, university students, unemployment anxiety, COVID-19, Türkiye

Extended Summary

The COVID-19 pandemic, which began affecting Turkey in March 2020 and continues to do so, caused problems in Turkey as all around the world. Among the leading problems, increasing unemployment has increased university students' anxiety about finding a job after graduation. The aim of this study was to assess the effects of the COVID-19 pandemic on the unemployment concerns of students who were soon to graduate from university. The research covers senior students in the field of social sciences at Çanakkale Onsekiz Mart University. The importance relates to identifying university students' job-finding concerns before and after the pandemic with a qualitative study aimed at answering two research questions: What does concern about unemployment mean for students and has the COVID-19 pandemic affected students' intentions to seek employment after graduation? In addition to the three survey questions aimed at answering the study research questions, the surveys also asked the students about their major and age. Surveys were distributed to the students via online message board, and completed surveys were analyzed using content analysis. In total, 112 students completed the survey, and their responses were transferred to Microsoft Office Word for analysis using the trial version of MAXQDA Analytics Pro 20.

With respect to the first study research question, the first study survey question asked the participants to create metaphors about unemployment; among the many the students named were hunger, failed government, helplessness, disappointment, fear, evil, struggle, refugee, uncertainty, black hole, dark, ship without routing, drowning, boomerang, earthquake, hurricane, butterfly effect, money, coronavirus, and cancer. Specifically, from among the 108 valid surveys we received, 50 respondents selected metaphors from the emotion-feeling category; among the remaining responses, 32 metaphors were in the negative thinking category, 16 were in uncertainty, and 10 were in disease.

Regarding the second research question, whether the COVID-19 pandemic had affected students' intention to participate in the labor force, students responded yes or no, and those responses were subdivided into codes. Among students who responded yes, their response codes (i.e., reasons for desiring to enter the workforce) included changing work patterns, sectoral differences, increased unemployment, and online graduation among others. Among those who said the pandemic had made them less interested in pursuing employment,

the main response codes were unemployment in Turkey, adaptation, and difficulty finding work.

The third study survey question was about the effects of the COVID-19 pandemic on the participants' anxiety about finding a job, and comparisons were conducted of the students' responses according to their major and by gender. The Kruskal–Wallis test and Mann–Whitney U-test were used to analyze the data. Specifically, the Kruskal–Wallis test showed no significant differences in students' anxiety about finding employment according to their major departments, which was consistent with earlier relevant literature. Additionally, the Mann–Whitney U-test results for anxiety about finding work according to gender showed that the female students were more anxious about their postgraduation work prospects than were the men.

The research findings here indicate that the COVID-19 pandemic has increased the anxiety related to finding a job among university social sciences students who are near graduation, and the concept of unemployment evoked negative thoughts in the minds of these students. Students expected that the pandemic would negatively affect their employment likelihood.

Because unemployment is perceived as a problem to be solved by governments, overcoming the difficulties created by the pandemic regarding labor force participation requires rational state employment policies. Both rehabilitation activities on the one hand and labor market interventions that will increase employability on the other will be needed to soothe university graduates' anxieties about finding work in the aftermath of the COVID-19 pandemic.

Giriş

2019 yılı sonunda başlayarak tüm dünyayı etkileyen Covid-19 pandemisi ekonomik açıdan ülkeleri zor durumda bırakmıştır. İnsanların birbiri ile temasını azaltabilmek amacı ile işyerleri kapatılmış ya da evden çalışma yöntemleri tercih edilmiştir. İşyerlerinin faaliyetlerini azaltması veya durdurması işten çıkarmalara ve işsizliğin artmasına sebep olmuştur. İşsizlikle karşılaşan ya da karşılaşma ihtimali en yüksek olan kesim ise gençlerdir. Bu çalışma pandemi sürecinin üniversite mezuniyet aşamasındaki öğrenciler üzerinde yarattığı işsizlik kaygısını ortaya koymaya çalışmaktadır.

Çalışmada öncelikle işsizlik, genç işsizliği ve işsizlik kaygısı kavramsal olarak ele alınmıştır. Literatür taraması yapılarak daha önce çalışmanın konusuna benzerlik gösteren akademik çalışmalar değerlendirilmiştir. Son bölümde ise çalışmanın nitel araştırma kısmı, araştırmanın aşamaları ve sonuç kısmı yer almaktadır.

Covid-19 Pandemisinin Üniversite Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı Üzerine Etkileri

Kavramsal Çerçeve ve Literatür Taraması

Emek arzını insan sayısı olarak ifade eden bir kavram olan işgücü, istihdam edilenler ile işsiz olup da aktif olarak iş arayanların toplamından oluşmaktadır. Bir ülkenin iktisadi açıdan potansiyelini ifade eden işgücünün aktif nüfusa oranlanmasıyla işgücüne katılma oranı hesaplanmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'na göre “referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiçbir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son 4 hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan 15 ve daha yukarı yaşta fertler” işsiz olarak tanımlanmaktadır (TÜİK Haber Bülteni, 2021). İşsiz sayısının işgücüne oranı işsizlik oranını, istihdam (emek piyasasına emeğini arz eden, uygun istihdam koşullarında iş bulan ve çalışan kişilerin toplamı) edilenlerin işgücüne oranı ise istihdam oranını ifade etmektedir (Zaim, 1997, s. 135). Emek piyasası ile ilgili kavramların doğru anlaşılması ve çalışmak isteyen genç-üniversite mezunu sayısının bilinmesi bu kişilerin tam istihdamını sağlayacak politikaların oluşturulması açısından büyük önem taşımaktadır (Biçerli, 2009: 53). Emek

piyasası için önemli bir potansiyel taşıyan genç nüfus, TÜİK'e göre 15-24 yaş arası nüfus, OECD'ye göre ise 15-29 yaş arası nüfus olarak tanımlanmaktadır (ILO, 2020, s. 22). İşsizlik her yaş grubunda insanın karşılaşılabildiği çeşitli nedenlere bağlı önemli bir ekonomik sorundur.

Büyüme, ekonomik kriz, ticarete serbestleşme, doğrudan yabancı sermaye yatırımları, işgücü piyasası düzenlemeleri ve ülkelerin politik uygulamaları işsizliğin nedeni olabilmektedir (Tarı ve Bakkal, 2017, s. 1). Genç işsizliği ise makro ve mikro nedenlere bağlı olarak yaşanabilmektedir. Genç işsizliği makro düzeyde ekonomik krizler, piyasadaki kısa süren dalgalanmalar, yetersiz istihdam politikaları, eğitim sisteminin işlevsizliği, ücret politikaları, demografik unsurlar gibi nedenlere bağlıdır. Mikro düzeyde ise gençlerin deneyimden, bilgi ve beceriden yoksun olması, gençlere özgü davranışlar, etnik köken, yüksek beklentiler, işgücüne yeni katılıyor olmak gibi nedenlerle görülmektedir (Bağlı, 2020, s. 65-66). İster makro isterse mikro nedenlere bağlı olsun işsizlik gelir yoksulluğu başta olmak üzere hem bireysel hem de toplumsal sorunlara neden olmaktadır.

Genç işsizliği ise 20. yüzyılın sonlarından itibaren gelişmiş ekonomiler açısından süregelen bir sorundur. Gençlerin iş deneyimlerinin azlığı işverenler tarafından daha az tercih edilmelerine sebep olmaktadır. Genç işsizliğinin bir diğer nedeni de yüksek öğrenim görmüş gençlerin bazı başlangıç işleri için fazla kalifiye olması ve beceri uyumsuzluğunun yaşanmasıdır. Gençler işletmeler tarafından düşük ücretleri ve -kıdem tazminatı gibi- sosyal güvencelerinin daha zayıf olması sebebi ile tercih edilebilmektedir. Ancak bu çalışma koşulları gençler için uygun olmadığından kendi istekleri ile işten ayrılmaktadırlar. Dünya genelinde 2007 yılında yaşanan ekonomik kriz genç işsizliğini arttırırken, 2019 yılında ekonomik sebeplere dayanmadığı halde ekonomik etkileri tüm dünyayı kapsayan Covid-19 pandemisi işsizliğin artmasında etkili olmuştur (Eurofound, 2021, s. 7).

Aralık 2019 yılında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 virüsü, kısa sürede tüm dünyaya yayılarak pandemi (salgın hastalık) olarak ilan edilmiştir. Pandemi, emek piyasasına ve çalışanlara olumsuz yönde tesir etmiş, işletmeler, fabrikalar kapanmış ve insanlar işten çıkarılmıştır (Eurofound, 2021, s. 3). Virüsün yarattığı bu tahribatın ekonomiyi ve özelde emek piyasasını uzun yıllar etkileyeceği düşünülmektedir (Aykaç ve Murat, 2020, s. 92).

Covid-19 pandemisi işgücü piyasaları üzerinde çok yönlü etkiler göstermiş olsa da etkileri temel olarak iki şekilde ortaya çıkmıştır. Birincisi enfeksiyonun yayılması korkusu ile hizmet sektörü ve işletme faaliyetlerinin gönüllü olarak azaltılmasıdır. İkincisi ise devletlerin uyguladıkları sosyal mesafe ve sokağa çıkma kısıtlamaları gibi çevreleme politikalarının zorunlu olmayan faaliyet olarak ayrılan işleri hedef almasıdır. Temasın fazla olduğu faaliyet alanlarında çalışma süreleri kısaltılmış ya da çalışma durdurulmuş ve bu faaliyet alanlarında çalışanlar pandemiden daha fazla etkilenmiştir. Aynı zamanda uzaktan çalışma kolaylığı olan sektörlerde de uzaktan çalışma biçimleri tercih edilmiştir (Lee, Park ve Shin, 2021, s. 2). Özellikle zorunlu olmayan faaliyetler olarak ayrılan işlerde çalışanlar işsizlikle karşı karşıya gelmiştir.

Covid-19 pandemisi emek piyasalarında çalışma sürelerinin azalmasına sebep olmuştur. 2020 yılında 2019 yılının son üç ayına oranla küresel çalışma süreleri %8,8 oranında azalmıştır. 2008 yılı küresel krizi ile karşılaştırıldığında çalışma sürelerindeki azalma 4 kat fazladır. 2020 yılının üçüncü çeyreğinde çalışma sürelerindeki kayıp azalarak %7,2'ye, 4. çeyreğinde de %4,6'ya inmiştir. İşsizlik artmış toplam istihdam kaybı 110 milyon olarak gerçekleşmiş, kadınlarda (%5) erkeklerden, gençlerde de (%8,7) yaşlılardan daha fazla istihdam kaybı yaşanmıştır. İşgücüne katılma oranı da aynı yıl, %2,2 azalarak %58,7'ye düşmüştür. Küresel işsizlik 33 milyon kişi artmış bu da işsizlik oranlarını %1,1 düzeyinde yükselterek %6,6'ya yükselmesine sebep olmuştur (ILO, 2021, s.2).

İşsizlikteki artış yanında pandemi esnek çalışma, ücretsiz izin gibi riski azaltmaya yönelik tedbirler alınmasını da sağlamıştır. Diğer taraftan bir esnek çalışma türü olan evden çalışma salgından önce belli meslekler ve işler için söz konusu iken salgın sürecinde işgücünün büyük bir kısmı evden çalışma ve kısmi çalışma şeklinde istihdam edilmiştir. Salgından sonra çalışma hayatında kısmi süreli çalışma, aralıklı çalışma gibi uzaktan esnek çalışmanın ve platform tabanlı çalışma şekillerinin yaygınlaşacağı öngörülmektedir. Dijitalleşme ve teknolojik gelişmeler işgücünün vasıf özellikleri de değiştirmiş ve Covid-19 pandemisi sürecinde daha da belirgin hale gelen bu süreç istihdam konusunun yeni bir perspektifle ele alınmasını zorunlu kılmıştır (Aykaç ve Murat, 2020: 91; Koca, 2020: 76-77; Parlak ve Özdemir, 2011, s. 51). Covid-19 pandemisi sürecinde dijitalleşme de etkili olmuş; iş modeli dijital teknolojiler vasıtası ile dönüştürülmüştür (Ersöz ve Özmen, 2020, s. 172). Covid-19 sonrası yeni iş

ve meslekler, yapay zekâ, robotik teknolojiler çalışma yaşamının bir parçası olmaktadır (Yankın, 2019, s. 4).

Covid-19 pandemisi sürecinde işsizliğin artmasına etki eden en temel faktörlerden biri işyerlerinin kapanmasıdır. Dünya genelinde 2021 yılının ilk ayları itibariyle işçilerin %93'ü işyerlerinin kapanma önlemlerini alan ülkelerde yaşamaktadır (ILO, 2021, s.3). İşyerlerinin kapatılması 2.259.000 işçiye, 71 milyon işverene ve 740 milyon kendi hesabına çalışana etki etmiştir. Kapanan işyerleri ve daralan istihdam en fazla düşük-orta gelirli ülkeleri, en az düşük gelirli ülkeleri etkilemiş, ikinci en fazla etkilenen grup ise yüksek gelirli ülkeler olmuştur. Diğer taraftan işyeri kapanmaları en fazla Asya ve Pasifik, Amerika ile Avrupa ve Orta Asya'yı etkilemiştir. Söz konusu bölgeler dünyada Covid-19 virüsünden en fazla etkilenen bölgelerdir (Aykaç ve Murat, 2020, s. 106). Avrupa Birliği (AB)'nde 2020 yılının ilk çeyreğinde 22,9 milyon kişi işsiz kalmış, geçici işten çıkartmalar artmış, çalışma süreleri azalmış ve kadınlar ve gençler işten çıkartmalardan daha fazla etkilenmiştir (Committee for the Coordination of Statistical Activities, 2020, s. 54-55). Pandeminin küresel ölçekte çalışma sürelerini azalttığı, işsizliği arttırdığı ve kayıt dışı istidamı düşürdüğüne dikkat çekilmektedir (Aykaç ve Murat, 2020, s. 91). Pandemiden özellikle yüksek ve orta-yüksek derecede etkilenen sektörlerde istihdam edilenlerin etkilendiği, salgının etkilerinin sektörel bazda farklı olduğu ve etkilenen sektörlerde çalışanlar için devletlerin daha kapsayıcı önlemler alması gerektiği belirtilmektedir (Kara, 2020, s. 269; 279).

Pandemi sürecinin yol açtığı ekonomik durgunluk ve işsizlik, genç nüfusa da etki etmiştir. Gençler kısa dönemli düşük güvenceli iş sözleşmeleriyle ya da mevsimlik olarak çalıştıkları için pandemiden daha fazla etkilenmiştir (Hyman ve Diğerleri, 2021; s. 3; Almedia ve Santos, 2020, s. 995). 2020 yılı itibariyle dünya nüfusunda yaklaşık 1,3 milyar genç bulunmakta ve %41'i işgücünde iken 267 milyonu ne işgücünde ne de eğitimde yer almaktadır. Gençlerin işgücü piyasasına geçişleri yaşamları üzerinde olduğu kadar ülkelerinin sosyo-ekonomik gelişimi üzerinde de uzun vadeli etkiye sahiptir (ILO, 2020, s. 22). Pandemi sürecinde AB'de genç işsizliğine bakıldığında; Ekim 2020'de, AB'de 3.115 milyon genç (25 yaş altı)'in işsiz olduğu ve işsizlik oranının %17,5 olduğu görülmektedir. Ekim 2019 ile karşılaştırıldığında, genç işsizliği AB'de 404.000 kişi artmıştır (Eurostat, 2020). Pandemiden en çok etkilenen gençlerin işsizlik oranının 2021 yılında 8,7 oranında arttığı belirtilmiştir. Yapılan ampirik

çalışmalarda işsizlik oranlarının en çok arttığı Avrupa ülkelerinin Almanya, İtalya ve İngiltere olduğu belirtilmiştir (Su ve Diğerleri, 2021, s. 3; 10). Genç işsizliğinin pandemi öncesinde de yüksek olduğu Yunanistan ve İspanya'nın yanı sıra Çekya'da, Polonya'da, Hollanda'da ve Slovenya'da ise pandemi sebebi ile genç işsizliğinin arttığı görülmüştür (Lambovska ve Diğerleri, 2021, s. 55). Pandemiden sonra işyerlerinin kapatılması, sokağa çıkma yasağı ve diğer kısıtlamaların gençleri çok fazla etkilediği, salgının yarattığı kriz ve geleceğin belirsiz olması nedeniyle, genç işgücünün işlerini kaybetmeye ve çalışma saatlerinin azalmasına karşı daha duyarlı hale geldiği ve gençlerin genellikle toptan satış, perakende, konaklama ve gıda gibi sektörlerde kayıt dışı çalışması sebebi ile pandemide işsiz kalan ilk kesimlerden olduğu belirtilmektedir (Atkins ve Diğerleri, 2020, s. 2, Puert ve Kim, 2020).

2020 yılı Mart ayından itibaren Türkiye'yi de etkilemeye başlayan ve hala etkisini sürdüren Covid-19 pandemisi tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de emek piyasalarında bir dizi değişime sebep olmuştur. Pandemi sürecinde Türkiye'de işsizlik ve istihdamın durumuna bakıldığında, Ekim 2020'de 15 + yaş grubunda işsiz sayısının ve işsizlik oranlarının 2019 yılının aynı dönemine göre azaldığı ve %12,7 olduğu görülmüştür. İstihdam edilenlerin sayısı 2020 yılı Ekim döneminde azalmış ve istihdam oranı 2,3 puanlık azalış ile %43,6 olarak gerçekleşmiştir (TÜİK Haber Bülteni, 2021).

Türkiye nüfusunun %15,6'sını oluşturan gençlerin işgücüne katılımı ve istihdamı ekonomik ve sosyal açıdan büyük önem arz etmekte, genç nüfusun yüksek işsizlik oranlarına sahip olması Türkiye emek piyasası için önemli bir sorun teşkil etmektedir (Koca, 2020, s. 76-77). Ancak Türkiye'de genç işsizliği oranları genel işsizlik oranlarının üzerinde seyretmektedir. 2020 yılı işgücü istatistiklerine göre genç işsizlik oranı %26,1, 15+ yaş grubunda işsizlik oranı ise %12,7 olarak gerçekleşmiştir (TÜİK Haber Bülteni, 2020). İş bulamama durumu kişide endişe yaratmaktadır.

Her insan yaşamı boyunca fizyolojik, güvenlik, sevgi ve saygınlık gibi gereksinimlere ihtiyaç duyar (Maslow, 1954, s. 77). Bireyin gereksinimlerinin ve beklentilerinin karşılanmaması durumu korkuya sebep olur ve bu korku kaygı olarak ifade edilir (Sjörberg, 1998, s. 91). Bireyin bir işinin olması ise temel yaşam gereksinimlerinin karşılanmasının önemli bir yoludur. Ancak iş fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasının ötesinde bireye saygınlık, öz güven ve toplum tarafından takdir edilme hislerini de yaşatmaktadır. İşsiz kalan bir kişi

ise hem ihtiyaçlarını karşılayamama hem de edindiği konumu kaybetme korkusu yaşamakta bu da işsizlik kaygısını doğurmaktadır. İşsizlik kaygısı, bireyin iş sahibi olamamama ve bu nedenle gelir elde edememe durumuna ilişkin korkusudur. Bireyin bu durumu kabullenerek kendini kararsız ve çaresiz hissetmesi kaygı seviyesini yükseltmektedir. İşsizlik kaygısı ise beraberinde depresyon, saygınlığın kaybı ve fiziksel sağlık sorunları yaratmaktadır. İşsizlik süresinin uzaması ise kaygı düzeyini olumsuz etikler (Linn ve Diğerleri, 1985, s. 502; Korkmazer, 2020, s. 143).

İşsizlik kaygısının en yüksek hissedildiği dönem üniversite eğitimi sürecidir. Üniversite öğrencileri mezuniyet sonrası iş bulma endişesi duymaktadır. İş seçimi, toplum tarafından kabul, aileye karşı sorumluluklar, iş arama süresinin uzaması işsizlik kaygısını etkiler (Akgün ve Diğerleri, 2007, s. 285). Üniversite/yükseköğretim öğrencileri mezuniyet sonrası, emek piyasasındaki daralma, üniversite eğitiminin emek piyasasının talep ettiği nitelikte öğrenci yetiştirmedeki yetersizliği, dijitalleşme ve yeni teknolojilerin ortaya çıkardığı yeni işler ve çalışma şekillerine eğitim sisteminin ve emek piyasasının uyum sağlamasındaki güçlükler gibi sebeplerle de istihdam imkanı bulamamaktadır. Diğer yandan Türkiye’de üniversite sayılarındaki artış, üniversitelerin daha fazla mezun vermeleri ve gençlerin iş arama ve bulma noktasında daha fazla kişiyle rekabet etmek durumunda kalmaları vb. birçok sebep de etkili olmaktadır. Türkiye’de üniversite mezunlarının işsizlik oranları genç işsizlik oranlarının üzerinde seyretmesi de üniversite eğitimi alan öğrencilerin mezuniyet sonrasında iş bulma ümitlerini kırarak işsizlik kaygısına yol açmaktadır (Kutlu ve Diğerleri, 2019, s. 513).

İşsizlik kaygısı mezun olunan bölüme ve cinsiyete göre farklılık gösterse de yüksek öğrenim gören gençler arasında yoğun olarak yaşandığı yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur (Surat ve Ceran, 2020, s. 145; Yasar ve Turgut, 2020, s. 56; Güney ve Çelik, 2019, s. 103; Kutlu ve Diğerleri, 2019, s. 511; Mohammed ve Devecioğlu, 2018, s. 17; 26; Çolakoğlu ve Diğerleri, 2017, s. 29; Kıcıır, 2017, s. 1369; 1391; Tektaş, 2014, s. 243; 252; Dursun ve Aytaç, 2009, s. 71; Duman ve Diğerleri, 2009, s. 17; Ersoy-Kart ve Erdost, 2008, s. 275; 285-286.). Metafor yöntemi ile yapılan bir araştırmada da mezuniyet sonrası öğrencilerin aldıkları eğitim ve edindikleri meslekle iş bulma umutlarının düşük olduğu ve kaygı yaşadıkları görülmüştür (Topgül, 2017, s.114). Eğitimli gençlerde işsizlik yanında niteliklerine uygun iş bulamama ve hakettikleri ücreti alamama kaygısı da bulunmaktadır (ÇASGEM, 2019, s. 229; 235) İşsizlik

kaygısının gençlerde depresyon, anksiyete, öfke, sinirlilik, huzursuzluk vb. rahatsızlıklara yol açtığı gözlenmiştir (Bordea, Mihnea ve Angela 2017; Cockshott ve Diğerleri 2021, s. 291; Aljumili, 2020, s. 465; Ateş, 2019, s. 165). Gençlerin yaşadığı istihdam güçlüğü, psikolojik sonuçların yanı sıra sosyal ve ekonomik etkiler de yaratmaktadır. Pandemi süreci gençlerin zaten var olan iş bulma kaygılarını daha da artırmıştır.

Covid-19 pandemisi ile dünya genelinde eğitim sisteminde değişikliklerin yaşandığı ve dijital eğitime geçildiği bir süreç başlamıştır. Gelecek planlamalarını almakta oldukları eğitime göre şekillendiren üniversite öğrencileri bir yandan eğitimlerine uzaktan eğitim ile devam etmek durumunda kalmış bir yandan da genel ekonomik durum ve kariyerleri ile ilgili kaygı düzeyleri artmıştır. Özellikle üniversite son sınıf öğrencileri mezun olduktan sonra nasıl bir yol izlemeleri gerektiği ve iş bulup bulamayacakları ile ilgili kaygılar yaşamaktadır (Öz Ceviz ve Diğerleri, 2020, s. 312). Pandemi sırasında uygulanan kısıtlamalar ve çevrimiçi eğitime geçiş ile üniversite gençlerinin uyku düzenindeki değişimin strese etkisinin çok fazla olmadığı ifade edilmekle beraber hem çalışıp hem de okuyan öğrencilerin işsiz kalması ve aylık harcamalarını karşılayamamış olmaları gençlerin stres yaşamasına sebep olmuştur (Benham, 2021, s. 513). Gençlerin pandemi sonrasında işsiz kalacakları kaygısı ise depresyona sebep olmakta ve psikolojik sorunların azaltılması daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadırlar (Achdut ve Refaeli, 2020, s. 1; İslam ve Diğerleri, 2021, s. 1; 7).

Pandemi öncesi üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizlikle ilgili kaygı düzeylerinin yüksek olduğu, cinsiyet, mezun olunan bölüm vb. demografik nedenlerin kaygı düzeylerine etki ettiği yapılan çalışmalarda ifade edilmiştir. Pandemi sürecinde bu kaygı düzeyinin arttığı bunun en önemli sebebinin ise devletin uyguladığı çevreleme politikaları sebebiyle zorunlu olmayan faaliyetlerin durması ve işyerlerinin kapatılması olduğu görülmektedir. Literatürde 2008-2021 yılları arasında yer alan çalışmalarda pandemi öncesinde ve sonrasında gençlerin işsizlik kaygılarını ortaya koymak için nicel çalışmalardan yararlanılmış, uygulanan anket çalışmaları ile veriler toplanarak kaygı düzeyi ortaya konmuştur.

Bu çalışmanın literatürde yer alan çalışmalardan farkı, nitel bir araştırma olarak tasarlanmış olması, katılımcıların işsizlikle ilgili metafor geliştirmelerinin istenmesi, bu yolla psikolojik olarak işsizliğin katılımcıda yarattığı algının ortaya konmasıdır. Çalışmanın nitel bir araştırma olarak tasarlanmasında katılımcıların

kendilerini ifade etme fırsatlarının artırılması ve daha açık cevaplarla yaşadıkları işsizlik kaygısını duygusal olarak betimlemeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Pandemi ile işsizlik arasında bağlantı bireysel algılarla ön plana çıkarılarak ileride emek piyasasının birer parçası olacak üniversite öğrencilerinin Türkiye’de işsizlikle ilgili görüşleri ve gelecekte bu bireylerin emek piyasasına katılımındaki sorunların çözümünde yol gösterici yöntemlerin neler olabileceği analiz edilmektedir. Çalışmada ayrıca temel veri toplama yöntemi olmasa da cinsiyet, mezun olunacak bölüm gibi değişkenlerle işsizlik kaygısı arasında bir ilişki olup olmadığının görebilmek amacıyla nicel analize de yer verilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemi başlığı altında araştırmanın problemi, soruları, amacı, önemi, kapsamı, sınırlılıkları, yöntemi, deseni ve kullanılan veri analiz teknikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Amaç ve Önem

Türkiye’de Covid-19 pandemisinin üniversiteden mezun olma aşamasındaki öğrencilerin işsizlik kaygılarına etkisi araştırmanın problemini oluşturmaktadır. İş bulmak, eğitimlerini tamamlayarak üniversiteden mezun olacak gençler için önemli bir kaygı kaynağıdır. Beşerî sermayelerini arttırmak için yıllarca okuyan gençler eğitimi aldıkları alanda işgücü piyasasına katılmak istemektedirler. Ancak daha önce herhangi bir iş deneyimlerinin olmaması, teorik altyapılarını pratiğe aktarmada yaşadıkları zorluklar ve ülkenin ekonomik yapısı işsizlikle ilgili kaygılarını arttırmaktadır.

Covid-19 pandemisi ve dünya genelinde ve Türkiye’de yaratmış olduğu ekonomik sorunlar, gençler için zaten mevcut olan mezuniyet sonrası işsiz kalma kaygısının daha da artmasına neden olmuştur. Bu sebeple, çalışmanın konusu, Covid-19 pandemisinin üniversiteden mezuniyet aşamasındaki öğrencilerin işsizlik kaygıları üzerindeki etkilerinin belirlenmesi olarak tespit edilmiştir. Covid-19 pandemisi öncesi ve sonrası üniversite öğrencilerinin iş bulma kaygılarının nitel bir çalışma ile ortaya konması ise çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın yapılmış nicel çalışmalardan en büyük farkı ve bu çalışmalara katkısı, sadece “Covid-19 pandemisinin işsizlik kaygısını artırdığı” bulgusu olmayıp, aynı zamanda “uzaktan çalışma”, “rezervasyon ücretleri”, “online eğitimin iş bulmaya etkileri”, “üniversite son sınıf öğrencilerinin iş bulma ile

ilintili olarak meslek, sektör (kamu-özel vd.) algısı” vb. çalışma hayatı ve emek piyasasına bakışları ile ilgili daha birçok konuda bulgulara ulaşılmıştır. Bunda şüphesiz seçilen nitel araştırma yönteminin nicel yönteme kıyasla öğrencilerin kendilerini ifade etmesine daha fazla olanak tanınması etkili olmuştur.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırma'nın kapsamı, Türkiye'deki tüm üniversite son sınıf öğrencileridir. Ancak, pandemi nedeniyle tüm öğrencilere ulaşmak mümkün olmayacağından, araştırma, araştırmacıların görev yaptıkları kurum olması dolayısıyla kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi seçilerek Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin mezuniyet sonrası iş bulma ile ilgili düşünceleri ve Covid-19 pandemisinin yarattığı sorunlar araştırılmıştır. Etik kurul izni alındıktan sonra araştırmanın yapılacağı fakülteye haber verilerek veriler toplanmaya başlanmıştır.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde sosyal bilimler alanında eğitim gören son sınıf öğrencileri ile yapılan araştırmada a) İşsizlik kaygısı öğrenciler için ne anlam ifade ediyor? b) Covid-19 pandemisi öğrencilerin işsizlikle ilgili kaygılarını nasıl etkilemiştir? sorularına cevap aranmıştır.

Veri Toplama Yöntemleri ve Analiz Teknikleri

Çalışma, nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiş, veriler, görüşme ve metafor yöntemleri ile elde edilmiştir. Metafor bir sözcüğün gerçek anlamı dışında bir anlamla diğer bir sözcüğün yerine kullanılmasıdır. Böylece bir düşünce bir diğer düşünce ile karşılaştırılabilmekte veya benzetme oluşturulabilmektedir (Bayat ve Çetinkaya, 2016, s. 31). Bir diğer ifade ile metafor, bir kavramı başka kavramlarla anlatma yoludur. Metaforlarla anlatımın seçilmesi anlatımı kuvvetlendirip etkili hale getirdiği gibi dili de zenginleştirmektedir (Sezgin ve Diğerleri, 2017, s. 601).

Metafor ile ilgili bilgiler Aristo'ya kadar uzansa da bilim insanları 1980'lerde ortaya atılan kavramsal metafor kuramına kadar araştırmalarında bu yöntemi kullanmayı tercih etmemişlerdir. Lakoff ve Johnson tarafından oluşturulan kuramda metaforun yalnız dilsel bir anlam değişikliği olarak algılanamayacağı, metaforun bilişsel yapının bir niteliği olduğu ortaya atılmıştır. Metaforların düşüncede olduğu ve dille ifade edildiği belirtilmiştir. Metaforlar yolu ile bir kavram diğerinin yapısı içinde anlamlandırılmaktadır (Bayat ve Çetinkaya, 2016, s. 32).

Araştırmalarda metaforların kullanılmasının iki amacı bulunmaktadır. Birincisi bir durumu betimleme, ikincisi ise bir süreci hızlandırma veya iyileştirmedir. Eğer metaforların kullanılma amacı betimleme ise bir durum, olay ve olgu var olduğu haliyle betimlenir, resmedilir. Bir süreci hızlandırma ve iyileştirme amacıyla kullanıldığında ise metafor bir değişim aracı olarak görülür. Nitel araştırmalarda veri toplama yöntemi olarak kullanılan metaforlar betimleyiciler olarak kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 210).

Metaforlar, canlı-cansız, soyut-somut veya olumlu-olumsuz ifadeler olabilmektedir. Metaforlar, konuların anlaşılmasını kolaylaştırma ve düşünceleri özetleme amacıyla kullanılabilirler. Literatürde metaforların dünyayı görme ve anlama biçimi olduğu da ifade edilmektedir. Örneğin “Öğretmen bir pusula gibidir” denildiğinde öğretmenin özellikleri bir pusula ile açıklanmıştır. Bu örnekte öğretmen benzeyen, pusula benzetilen ve yön buluculuk benzetilene ait özelliktir. Örnekten de anlaşılacağı gibi bir metaforda, kelimenin gerçek anlamından farklı, benzetmeye dayalı olarak kullanılması ve kelimenin asıl anlamını ortaya çıkaran bir durumun bulunması gerekmektedir (Sezgin Nartgün ve Gökçer, 201, s. 58).

Yapılan bu araştırmada katılımcıların “işsizlik” kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi için veri toplama formu oluşturulmuştur. Katılımcılara öncelikle metafor ile ilgili kısa bir tanım yapılmış ve örnekler verilmiştir. Örneklere göre metaforlarını oluşturmaları için “İşsizlik... benzer. Çünkü...” ifadesini tamamlamaları istenmiştir.

Metaforlar yanında oluşturulan görüşme formu ile katılımcıların Covid-19 pandemisinin işgücüne katılımlarını nasıl etkilediği sorulan soru ile ortaya konmaya çalışılmıştır. Böylece işgücüne katılma ile ilgili düşüncelerinin pandemi ile değişip değişmediği ve değişikliklerin nedenleri araştırılmıştır.

Çalışma nitel araştırma yöntemleri ile tasarlanmıştır. Her nitel araştırma amacına uygun olarak bir araştırma desenine göre kurgulanır. Araştırma problemini incelemek için oluşturulan taslak, plan ve stratejiye desen denmektedir (Aypay, 2015, s. 256). Desen araştırmada izlenecek yöntemlerin ve stratejilerin ortaya konmasını sağlayan düşünce tarzıdır. Bu araştırmada örnek olay deseni kullanılmıştır. Örnek olay deseni, bir konu, olgu veya problemi anlamak için, bir veya birden fazla olay veya kişiler kullanılarak yapılan çalışmalardır. Örnek olay araştırmasında çalışılan öge bir kişi olabileceği

gibi sınıf, ofis, okul, fabrika, şehir gibi bir ortam ya da meslek türü olabilir. Örnek olay çalışmalarının amacı araştırma öğelerinin analiz edilmesi ve aralarındaki neden/sonuç ilişkisinin kurulması değil, bu öğelerin derinlemesine irdelenmesi, tartışılıp anlaşılmasını sağlamaktır. Örnek olay araştırmaları tekli ya da çoklu örnek olay araştırması şeklinde tasarlanabilir. Tekli ve çoklu örnek olay araştırmaları da çeşitlendirilmektedir (Güler vd. 2015, s. 173, 301, 307). Bu araştırmada tekli durum desenlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır. Bu desende tek bir durum içinde birden fazla alt tabaka veya birimin incelenmesi söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 302). Bu kapsamda, iç içe geçmiş tekli durum desenine uygun şekilde tek bir kurum olan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi seçilmiş, ancak kurumun alt birimleri olan Fakülte'nin yedi farklı bölümünün son sınıf öğrencileri üzerinden araştırma verilerine ulaşılmıştır. Son sınıf öğrencilerine metafor analizi yanında, "Covid-19 pandemisi işgücüne katılma isteğinizde ne tür etkilere neden oldu? Lütfen yazınız" ve "Covid-19 pandemisi iş bulma kaygınızı hangi düzeyde etkiledi? Lütfen 0 ila 100 arasında bir puan veriniz" şeklinde yöneltilen sorularla Covid-19 pandemisinin mezuniyet sonrası iş bulma olanaklarına ilişkin sorunları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırma'nın başlangıç aşamasında, kurumsal izinlerin alınmasını takiben hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Üniversite Bilgi Yönetim Sistemi (ÜBYS) ve Microsoft Teams programı üzerinden öğrencilere gönderilerek görüşme formlarını cevaplandırmaları istenmiştir. Covid-19 pandemisi sebebi ile veriler sanal yollarla 01.03.2021-20.03.2021 tarihleri arasında toplanmıştır. Görüşme formlarını doldurmaları için öğrencilere bir hafta süre verilmiştir. Görüşme formlarından çıkartılan notlar, Microsoft Office Word programına aktarılarak dokümanlar oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan öğrenciler bölümlerine göre; Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü için ÇEE1, ÇEE2, ÇEE3..., Ekonometri Bölümü için EKO1, EKO2, EKO3..., İktisat Bölümü için İKT1, İKT2, İKT3..., İşletme Bölümü için İŞL1, İŞL2, İŞL3..., Kamu Yönetimi Bölümü için KAMU1, KAMU2, KAMU3..., Maliye Bölümü için MLY1, MLY2, MLY3..., Uluslararası İlişkiler Bölümü için ULS1, ULS2, ULS3... şeklinde belirtilmiştir. Dokümanlar, literatür incelemesi kapsamında belirlenen temalar ve onlara ilişkin alt kodlar halinde sistematize edilmiş; içerik analizine tabi tutularak çözümlenmiştir. İçerik analizinde kodlamalar cümle düzeyinde gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinde birbirlerine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek,

okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenlenerek yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 242). Analizlerde MAXQDA Analytics Pro 20 programından yararlanılmıştır.

Katılımcılara “Covid-19 pandemisi iş bulma kaygınızı hangi düzeyde etkiledi” şeklinde sorularak bunu puanlamaları istenmiştir. Bu soruya verilen cevaplar ise “Bölümler” ve “Cinsiyet” açısından bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacı ile nicel veri analizine tabi tutulmuştur. Cinsiyet, mezun olunacak bölüm ve iş bulma kaygısına verdikleri puanlar IBM SPSS Data Editor Programı’na veri olarak girilmiştir. Katılımcıların dağılımı normal olmadığı için analiz için parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Böylece cinsiyet ve mezun olunacak bölümle iş bulma kaygısı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı tespit edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlilik kavramları iç geçerlilik-inandırıcılık, dış geçerlilik-aktarılabirlik; iç güvenirlilik-tutarlılık, dış güvenirlilik-teyit edilebilirlik kavramları ile kullanılmaktadır. İnandırıcılık, elde edilen bulguların gerçekliği, benzer ortamlarda da araştırma sonuçlarının geçerliliği, süreçlerin birbirleriyle tutarlılığı, verilerin nesnel bir yaklaşımla toplanıp sunulmasıyla ilgilidir. Ayrıca araştırmacıların ulaştıkları bulguların ve sonuçların, katılımcıların söylediklerini ne derece yansıttığını ifade etmektedir. Bu bağlamda araştırmaya dışarıdan bir gözle bakarak araştırmacının baştan sona gerçekleştirdiği araştırma etkinliklerinde tutarlı davranmasıdır (Merriam, 2018, s. 227; Creswell, 2016, s. 251; Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 277- 283). Bulguların tutarlılık seviyesini içeren güvenirlilik, araştırmacının, çalışmanın nasıl yapıldığının ve verilere nasıl ulaşıldığının açık ve kapsamlı bir şekilde tanımlanmasını içermektedir. Bu araştırmada, araştırmaya mümkün olduğu kadar dışarıdan bir gözle bakılmaya çalışılmış, verilerin toplanması, kodlamaların yapılması ve analiz süreçlerinde tutarlı davranılmaya özen gösterilmiştir. Araştırmanın yapılış aşaması ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

Nitel araştırmalarda verilerin elde edildiği ortamın benzer diğer örneklemelerde aynı şekilde temsil edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle genellenebilirlik kavramı yerine aktarılabirlik kavramı kullanılmaktadır. Nitel araştırmada aktarılabirliği sağlamak, ayrıntılı betimleme ve amaçlı örnekleme yöntemlerine bağlıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 281-282). Araştırmada ayrıntılı betimleme

kullanılarak katılımcıların ifadeleri yorum katılmadan okuyucuya aktarılmakta böylece metafor analizi ile ilgili aktarımlar ayrıntılı olarak verilmekte ve okuyucunun betimleme ile ilgili kavramları zihninde canlandırması sağlanmaktadır.

Nitel çalışmada geçerlilik kavramı, incelenmekte olan olgu veya durumun doğru bir şekilde temsil edilmesi ve tüm gerçekliğiyle ortaya konulması, olgunun veya durumun objektif olarak gözlemlenmesi, elde edilen sonuçların bütünlüğünü ve yapı ile veri arasında kurulan bağın doğruluğunu ifade etmektedir (Güçlü, 2019, s. 393). Geçerlilik kapsamında iç geçerlilik inandırıcılık olarak kullanılmaktadır. İç geçerlilik çalışmada araştırılan değişkenler arasında bulunan ilişkinin gerçekte öyle gerçekleşip gerçekleşmediği ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 299). Araştırmada mezuniyet aşamasındaki üniversite öğrencilerinin işsizlikle ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılırken, aynı zamanda Covid-19 pandemisinin işsizlikle ilgili fikirlerini ne derece etkilediği de ortaya konmaya çalışılarak hem yeni mezun olma durumu ve işsizlik arasındaki ilişki kurulmaya çalışılmış hem de Covid-19 pandemisinin yarattığı yeni sürecin işsizlik kaygısını ne şekilde etkilediği araştırılarak iç geçerlilik oluşturulmuştur.

Nitel araştırmada dış geçerlik yerine teyit edilebilirlik ise ulaşılan sonuçların toplanan verilerle teyit edilmesi ve okuyucuya mantıklı bir açıklama sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 283). Araştırmada ulaşılan sonuçlar araştırma verileri ve bulgularıyla teyit edilmiş, okuyucuya mantıklı bir açıklama sunulmaya çalışılmıştır.

Çalışmada ayrıca araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini arttırmak için nicel veri toplama yöntemlerine de yer verilmiştir. Bu bağlamda benzer konuda yapılan araştırmalarla bulunan sonuçlar karşılaştırılmış ve Türkiye istatistikleri ile bağlantısı kurularak analiz edilmiştir. Bu şekilde araştırmanın verileri hem literatür kapsamında hem de istatistiki göstergelerle açıklanarak güçlendirilmiştir.

Bulgular

Öğrencilerin geliştirdiği metafor analizinde (i) kodlama ve ayıklama, (ii) metaforun derlenmesi ve kategori geliştirme aşaması gerçekleştirilmiştir. İ) Kodlama ve Ayıklama Aşaması: İlk aşamada, öğrenciler tarafından üretilen metaforlar alfabetik olarak sıralanmıştır. Oluşturulan listede birbiri ile aynı olan ya da benzer kategorilere ait metaforlar belirlenmiş ve karadelik, sigara, çaresizlik, hastalık vb. şeklinde kodlanmıştır.

Kod Sistemi	ÇAL...	EK...	İKTİ...	İŞLE...	KA...	MA...	UL...	TO...
Metaforlar (108)								0
Duygu-His								50
Açlık								3
Araba								2
Bataklik								3
Çaresizlik								15
Dipsiz Kuyu								2
Esaret								3
Korku								2
Psikolojik Çöküş								7
Susuzluk								2
Belirsizlik								16
Kara Delik								3
Uzay Boşluğu								5
Yürümek								4
Olumsuz Düşünce								32
Boğulmak								3
Boşluk								2
Hayat								9
Hastalık								10
Hastalık								3
Kan Kaybı								2
Kanser								3
Covid-19								0
Evet Uğradı								91
Değişen Çalışma Biçimleri								6
Sektörel Farklılıklar								9
İşsizlik Arttı								36
Online Mezuniyet								3
Sadece Bir İşinin Olması								3
İş Bulmak Zorlaşta								34
Hayır Uğramadı								18
Deneyim ve Beceri Artışı								1
Türkiye'de İşsizlik								4
Duruma Adapte Olmak								1
İş Bulmak Zaten Zor								12
Σ TOPLAM	72	48	68	58	65	72	54	437

Şekil 1. Araştırmada Kullanılan Temalar, Kodlar ve Alt Kodlar

Aralarından metafor bulunmayıp yalnızca öğrencilerin fikrini içeren veya çünkü ifadesini doldurmayan 4 doküman elenmiştir. ii) Metaforların Derlenmesi ve Kategori Geliştirme Aşaması: Araştırmaya katılan 112 öğrencinin formları incelendiğinde 108 geçerli doküman ve bu dokümanlardan ulaşılan metaforlar tespit edilmiştir. Bu kapsamda metafor kodu altında duygu-his, belirsizlik, olumsuz düşünce ve hastalık olmak üzere 4 kavramsal kategori oluşturulmuştur. Oluşturulan kategoriler alt kodlara ayrılarak toplam 56 adet alt kod belirlenmiştir. Meltem ve kasırga alt kodları aynı öğrencinin dokümanında yer almıştır.

Şekil 1’de Kod Matris Tarayıcısı yer almıştır. Şekil 1’de metafor kodunun altında yer alan alt kategoriler (duygu-his, belirsizlik, olumsuz düşünce ve hastalık) ve alt kategorilerin her birinin altında yer alan alt kodlar gösterilmektedir. Alt kodlarda 1 kez yer alan metaforlara Şekil 1’de yer verilmemiştir. Kodların araştırma soruları yöneltilen bölümlere göre dağılımı da kod sisteminde görülmektedir. Buna göre Duygu-His kategorisinde 50, Olumsuz Düşünce kategorisinde 32, Belirsizlik kategorisinde 16 ve Hastalık kategorisinde ise 10 kişi tarafından metafor oluşturulduğu görülmektedir.

Duygu- His kategorisinde açlık (3), araba (2), başarısız hükümet (1), bataklık (1), çaresizlik (15), dipsiz kuyu (2), duyu organları (1), esaret (3), evlilik (1), hayal kırıklığı (1), korku (2), kötülük (1), kullanılmayan kıyafet (1), mücadele (1), mülteci (1), platonik aşk (1), psikolojik çöküş (7), soğuk su (1), susuzluk (2), şerbetsiz baklava (1), trafik (1), tünel (1) alt kodları yer almaktadır. Kamu Yönetimi Bölümü, Duygu-His kategorisinde en çok metafor üreten bölümdür. Kamu Yönetimi Bölümü’nü sırası ile Maliye, Uluslararası İlişkiler ve Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümleri izlemiştir.

Belirsizlik kategorisinde araf (1), kara delik (3), karanlık (1), rotasız gemi (1), uzay boşluğu (5), yeni kitap (1) yürümek (4) alt kodları yer almaktadır. Maliye, Ekonometri ve İktisat bölümleri Belirsizlik kategorisinde en çok metafor üreten bölümlerdir.

Olumsuz Düşünce kategorisinde; boğulmak (3), boşluk (2), bumerang (1), çöpte iğne aramak (1), çukur (1), depresyon (1), domino taşları (1), hava (1), hayat (9), işkence yöntemi (1), kasırga (1), kelebek etkisi (1), meltem (1), meyvesiz ağaç (1), organ (1), otobüs yolculuğu (1), ölüm (1), para (1), paslanmış demir (1), sigara (1), puzzle (1), yangın (1) alt kategorileri oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan bir öğrenci kasırga ve meltem metaforlarını aynı anda kullanmıştır. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, İktisat ve İşletme bölümleri “Olumsuz Düşünce” kategorisinde en çok metafor üreten bölümlerdir.

Hastalık kategorisinde corona virüs (1), hastalık (3), kan kaybı (2), kanser (3), uykusuzluk (1) alt kodları oluşturulmuştur. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ve İktisat bölümleri “Hastalık” kategorisinde en çok metafor üreten bölümlerdir. Ekonometri Bölümü’nde ise bu kategori ile ilgili hiç metafor oluşturulmamıştır.

Araştırmanın ikinci sorusu olan Covid-19 pandemisinin işgücüne katılma isteğini etkileyip etkilemediğine yönelik cevaplar ise Covid-19 kodu altında incelenmiştir. Kod “Evet” ve “Hayır” kategorilerine ayrılmıştır. Kategoriler ise katılımcıların verdiği cevaplara göre alt kodlara bölünmüştür.

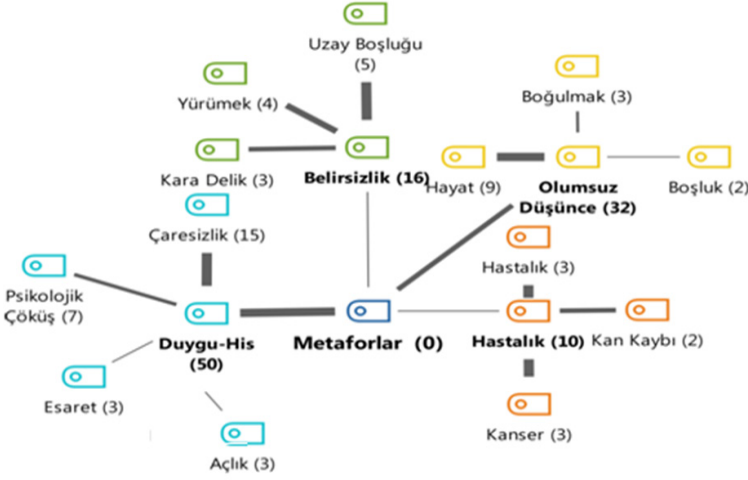
Evet kategorisinde, değişen çalışma biçimleri (6), sektörel farklılıklar (9), işsizlik arttı (36), online mezuniyet (3), sadece bir işinin olması (3) ve iş bulmak zorlaştı (34) alt kodları yer almaktadır. Covid-19 pandemisi ile işgücüne katılma isteğinin değiştiğini vurgulayanlar “Evet” kategorisinde yer almıştır. Buna göre Maliye, Kamu Yönetimi, İktisat ve Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümleri “Evet” kategorisine en çok vurgu yapan bölümlerdir.

Hayır kategorisinde, deneyim ve beceri artışı (1), Türkiye’de işsizlik (4), duruma adapte olmak (1), iş bulmak zaten zor (12) alt kodları yer almaktadır. Covid-19 pandemisi ile işgücüne katılma isteğinin değişmediğini vurgulayanlar “Hayır” kategorisinde yer almıştır. Buna göre Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ve İktisat bölümleri “Hayır” kategorisine en çok vurgu yapan bölümlerdir.

Metaforlara İlişkin Tek Vaka Modeli

Araştırmaya katılanların işsizlikle ilgili düşüncelerini oluşturacakları metaforlar üzerinden açıklamaları istenmiştir. Verilen cevaplara göre metaforlar kategorileri ve alt kodlar oluşturulmuştur.

Şekil 2’de metaforlarla ilgili tek vaka modeli yer almaktadır. Duygu-His, Olumsuz Düşünce, Belirsizlik ve Hastalık kategorileri ve bu kategoriler altında en çok tekrarlanan 3 alt koda yer verilmiştir. Diğer kodlarla ilgili ayrıntılı bilgi Şekil 1’de yer almaktadır. Duygu-His kategorisinde en çok tekrarlanan alt kodlar çoktan aza doğru Çaresizlik, Psikolojik Çöküş, Esaret, Batakılık ve Açlık kodlarıdır.

Şekil 2. Metaforlar Tek Vaka Modeli

Katılımcıların 15’i oluşturdukları metaforlarda Duygu-His kategorisinde en çok “Çaresizlik” alt koduna vurgu yapmışlardır.

İşsizlik çaresizliğe benzer çünkü işsiz insan finansal özgürlüğe sahip olmadığı için kendini yitik ve bitap düşmüş hisseder (MLY11)

İşsizlik, çaresizliğe benzer. Çünkü o anda elinden hiçbir şey gelmez. Kendini ailene karşı yetersiz hissedersin ve bu en kötü his. (İKT9)

İşsizlik çaresizliktir. Çünkü ne yapacağını bilemezsin. (MLY5)

İşsizlik, çaresizlik, zorluk, umutsuzluk benzer. Çünkü işsiz kalındığında yaşam standartları en aşağıya düşer. Kötü bir hayat bizi bekler ya da böyle düşünüyoruz ve bu da psikolojimizi haliyle aşağıya çeker. Hayata bakışımızı değiştirir. (EKO8)

Katılımcıların 7’si oluşturdukları metaforlarda Duygu-His kategorisinde “Psikolojik Çöküş” alt koduna vurgu yapmışlardır. Pandemi süreci üniversite öğrencilerinde işsizlikle alakalı depresyon ve psikolojik etkiler çağrıştırmaktadır. Achdut ve Refaeli (2020) ile İslam ve Diğerleri (2021) de çalışmalarında pandeminin işsizlik kaygısı yarattığına ve depresyona sebep olduğuna dair sonuçlara ulaşmıştır.

Psikolojisi bozuk bir bireye benzer. Çünkü üniversite hayatında kendi ayaklarının üstünde durmaya çalışırken eve döndüğünde işsiz kalınca aile ortamını etkiler. (ÇEE3)

İşsizlik bir depresyondur çünkü bir Türk genciysen bu depresyona elbet yakalanacaksın. (ULS15)

İşsizlik İnsanı yiyip bitirir hem bedenen hem psikolojik olarak çökme halidir. Özellikle ruhsal olarak çöküntü yaşamamıza neden olur... (ÇEE17)

Katılımcılar metaforlarda Duygu-His kategorisinde “Esaret” ve “Açlık” alt koduna 3’er kez vurgu yapmışlardır.

İşsizlik, bireyin özgürlüğünün elinden alınmasına benzer. Çünkü birey işsiz kaldığında başka bir bireye muhtaç olacağı için mahcup olup kendi özgürlüğünden feragat etmesi gerekir. (İŞL14)

İşsizlik, bileklerinize vurulan bir kelepçe gibidir. Çünkü bileğinize takılan kelepçe de işsizlik de başkalarına minnet doğurur. (ULS11)”

“İşsizlik, aç kalmak gibidir. Çünkü her insan acıdır her insanın işsiz kaldığı gibi. (İŞL6)

Aşsızlığa benzer. Çünkü iş olmayınca paran olmaz, paran olmayınca hayatın zorlukları gün geçtikçe daha da artar. (KAMU8)

Katılımcıların 9’u oluşturdukları metaforlarda Olumsuz Düşünce kategorisinde en çok “Hayat” alt koduna vurgu yapmışlardır.

İşsizlik hayat gibidir. Çünkü bazen bitsin istersin ama bitmemesi için elinden geleni yaparsın. (ÇEE6)

İşsizlik benim için hayata benzer. Çünkü hayat gibi ne zaman ne olacağı, nasıl nereden vuracağı, ertesi günün ne olacağı, işsizliğin bile olumlu mu olumsuz mu olacağını bilemiyoruz. (ÇEE14)

İşsizlik yaşamaya benzer. Çünkü yaşadığımız sürece bir şeyler için çaba gösteririz ve isteğimizi ancak çabalayarak alırız. (EKO4)

Katılımcıların 3’ü oluşturdukları metaforlarda Olumsuz Düşünce kategorisinde “Boğulmak” alt koduna vurgu yapmışlardır.

İşsizlik, boğulmak gibidir ya su üstüne çıkıp kurtulacaksınız ya da dibe batıp boğulacaksınız. Çünkü işsizlik demek en temelinde parasızlık demektir elinizdeki birikimin bitip paranız kalmadığı zaman her insanın yapması gereken en ufak şeyleri bile yapmaya paranız yoktur... (İKT2)

Suyun altında nefes almaya çalışmaya benzer. Çünkü suyun altında nefes almadan duramazsın ama nefes de alamazsın. İşsiz olma durumu da buna benziyor bence. (ULS12)

Katılımcıların 3'ü oluşturdukları metaforlarda Olumsuz Düşünce kategorisinde “Boşluk” alt koduna vurgu yapmışlardır.

İşsizlik bir boşluk gibidir. Çünkü bir insan için içinden çıkılamayacak bir döngüdür. (İKT4)

İşsizlik sonsuz bir boşluk gibidir. Çünkü yıllarca aldığınız eğitimi, sistemi her şeyi sorgulattır size. (KAMU13)

Katılımcıların 5'i oluşturdukları metaforlarda Belirsizlik kategorisinde en çok “Uzay Boşluğu” alt koduna vurgu yapmışlardır.

İşsizlik, uzay boşluğuna benzer. Çünkü ucu ve sonu belli olmayan koca bir boşluktur. (EKO2)

İşsizlik bir uzay boşluğuna benzer. Çünkü işsizlik boşluğuna düştüğünüzde çıkmanız fazlasıyla zor oluyor. (EKO12)

İşsizlik uzay boşluğunda sürüklenmeye benzer. Çünkü bazen sonu hiç gelmeyecekmiş gibi hissettirir. (İKT12)

Katılımcıların 4'ü oluşturdukları metaforlarda Belirsizlik kategorisinde “Yürümek” alt koduna vurgu yapmışlardır.

İşsizlik gece sokakta karanlıkta yürümeye benzer. Çünkü gideceğin yolu bulabilmek için bir sokak lambası ararsın. Denk gelirsen dünyanın renkleri, denk gelemez isen dünyanın karanlık kalmaya devam eder. (İKT3)

İşsizlik sisli havada yürümeye benzer. Çünkü bir sonraki adımı görebilmek zordur. (İŞL2)

Katılımcıların 3'ü oluşturdukları metaforlarda Belirsizlik kategorisinde “Kara Delik” alt koduna vurgu yapmışlardır.

*“Kara deliğe. Sen ne kadar istemesen de o seni içine çekmeye çalışır.
(MLY17)*

İşsizlik karadelik gibidir. Çünkü etrafındaki olumlu ve olumsuz düşünceleri de içine çekerek sizi içinden çıkılmaz bir kaosa ve belirsizliğe sürüklemektedir. (EKO6)”

Katılımcıların 4’ü oluşturdukları metaforlarda Hastalık kategorisinde en çok “Hastalık” alt koduna vurgu yapmışlardır.

“İşsizlik bir kalıcı hastalığa benzer. Çünkü insan işsiz olduğu sürece sürekli düşünür ve stres yapar. Böylelikle vücut bir süre sonra dayanamayıp kalıcı bir hastalığa yol açar. (ÇEE1)

İşsizlik, tedavisi zor bir hastalık gibidir. Çünkü hastalıktan kurtulmak doğru bir tedavi ve süreç gerektirir. Çünkü iş hayatına başladığımız zaman isteklerimize ve hobilerimize yatkınlığı olan bir iş tabii ki her bireyin öncelikli isteği ama maalesef ki günümüz koşullarında bu pek olmamaktadır. (İKT15)”

Katılımcıların 3’ü oluşturdukları metaforlarda Hastalık kategorisinde “Kanser” alt koduna vurgu yapmışlardır.

“İşsizlik, kansere benzer. Çünkü içten içe insanı kemirir yok eder ama tedavi edildiğinde yeniden doğarsın. (İŞL12)

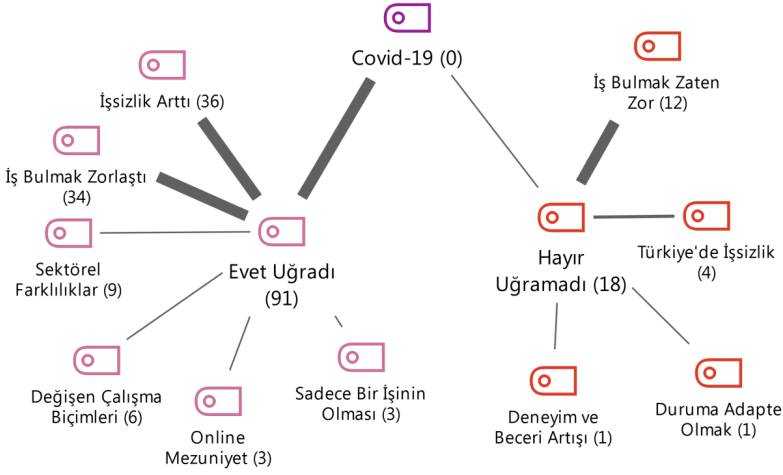
İşsizlik, kötü bir ur gibidir. Çünkü bütün eğitim hayatın boyunca vermiş olduğun emeğin, uykusuz gecelerin, yetiştirmeye çalıştığın ödevlerin, giden senelerinin, çocukluğunun, oynayamadığın sokak oyunlarının telafisi ve vermiş olduğun emeklerin karşılığı olarak geleceğini hayal edersin...(ULS5)”

Katılımcıların 2’si oluşturdukları metaforlarda Hastalık kategorisinde “Kan Kaybı” alt koduna vurgu yapmışlardır.

“İşsizlik kan kaybı gibidir. Çünkü bir an önce müdahale etmezsen yaşamanı sağlayacak kanın kalmaz vücudunda. (MLY15)”

Covid-19 Pandemisinin İş Gücüne Katılma Üzerine Etkisi Tek Vaka Modeli

Araştırmaya katılanların Covid-19 pandemisi sonrası işgücüne katılma üzerine etkilerinin belirlenmesi amacıyla sorulan soruya verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Cevaplar Tek Vaka Modeli kapsamında açıklanmıştır.

Şekil 3. Covid-19 Pandemisinin Katılımcıların İşgücüne Katılımına Etkisi Tek Vaka Modeli

Şekil 3’te katılımcıların “Covid-19 pandemisi işgücüne katılma isteğinizde ne tür etkilere neden oldu?” sorusuna verdikleri cevaplar Tek Vaka Modeli kapsamında yer almaktadır. Covid-19 kodu altında işgücüne katılma isteğinin değişime uğrayıp uğramadığını belirtmek amacıyla “Evet Uğradı” ve “Hayır Uğramadı” alt kodlarına yer verilmiştir.

Covid-19 sebebi ile işgücüne katılma isteğinin değişime uğradığını söyleyenler “Evet Uğradı” kodu altında Değişen Çalışma Biçimleri, Sektörel Farklılıklar, İşsizlik Arttı, Online Mezuniyet, Sadece Bir İşinin Olması ve İş Bulmak Zorlaştı alt kodlarında cevaplar vermişlerdir.

Evet Uğradı kodu altında en çok “İşsizlik Arttı” alt kodu kullanılmıştır. Katılımcıların 36’sı Covid-19’un işsizliği arttırdığını belirtmiştir. Su ve Diğerleri (2021) ve Lambovska ve Diğerleri (2021) pandemi sürecinde genç nüfusa sahip ülkeler olmak üzere pandemi öncesinde genç işsizliği sorunu ile karşılaşmamış ülkelerde de genç işsizliğinin yaşandığını ifade etmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin söylemleri de yapılan çalışmaları destekler niteliktedir.

“Pandemiden ötürü verimin ve şirketlerin gelirleri düştüğünden, eleman aramak yerine pandemiye ayak uydurmaya çalıştıklarından işsizliğin daha da arttığını düşünüyorum. (ÇEE10)

Covid-19 pandemisi sürecinde ülkemizdeki var olan işsizlik sorunu gerçekten çözüme kavuşturulacağına dair en azından toplumun bir

kesimi tarafından inanılıyordu ancak pandemi bu ihtimalin çok daha uzağında olduğumuzu bize tüm gerçekliği ile öğretti. (EKO1)

Ülkemizde işsizlik Covid-19 sürecinden önce yüksek rakamlara ulaşmıştı dolayısıyla ben zaten bu konu da karamsardım. Covid-19 hayatımıza girdikten sonra iş bulma durumum daha da zorlaştı... Pandemi süreci işsizliği daha da arttırarak düşüncelerimi değişime uğrattı. (İKT7)

İşsizlik günümüzün büyük bir problemi ve pandemi, probleme yönelik çözümlerin uygulanmasında ne yazık ki olumlu bir etkiye sebep olmadı. (İŞL10)

Pandemiden önce de yoğun olan işsizlik, pandemi sebebiyle daha da çıkmaz bir hale geldi. (KAMU6)

Uğradı tabi ki. İnanılmaz işsizlik arttı, sonradan işten çıkarılmaya çözüm bulunsa da çıkarılanlar çıkarıldı bile. (MLY5)”

Evet Uğradı kodu altında “İş Bulmak Zorlaştı” alt kodu kullanılmıştır. Katılımcıların 34’ü Covid-19’un iş bulmayı zorlaştırdığını belirtmiştir.

“Zaten yeni mezun için iş bulmak oldukça zorken bu dönemde içinden çıkılamaz bir duruma geldi. (ÇEE2)

Covid-19 pandemisinden önce de iş bulmak oldukça zordu, Covid-19’dan sonra daha da zor hale geldiğini düşünüyorum. Pandemi nedeniyle varolan işlerini kaybedenler bile var (EKO11)

Pandemiden önce işsizde kalsam iş bulma ümidim biraz vardı. Ama pandemi ile birlikte çoğu işyeri kapandığı için o ümidimde çok fazla kalmadı. (İKT9)

İş bulmak zordu. Şimdi daha zor hale geldi. (İŞL1)

Pandemi öncesinde işsizlik konusunda çok büyük endişelere sahip değildim fakat pandemi süreci ve sonrasında giderek artan ekonomik sıkıntılar nedeniyle nitelikli veya niteliksiz bir işçi olarak çalışabileceğim herhangi bir iş bulabileceğimi düşünmüyorum. (KAMU16)

Covid-19 pandemisi öncesinde de işsizliğin fazla olduğunu, gençlere ve yeni mezun adaylara yönelik yeterince iş imkânının olmadığını, ancak Covid-19 döneminde daha da güç hâle geldiğini düşünüyorum. (MLY19)

Evet, maalesef pandemi öncesinde dahi iş bulmak zorken pandemi sürecinde ve sonrasında daha da kötü bir hal alacağını düşünüyorum. (ULS2)”

Evet Uğradı kodu altında “Sektörel Farklılık” alt kodu kullanılmıştır. Katılımcıların 9’u sektörel farklılıklarla ilgili görüşlerini belirtmiştir. Pandemi sürecinin üniversite son sınıf öğrencilerinin emek piyasasında iş arama tutum ve davranışlarına, meslek seçimine etkisi MLY15 kodlu katılımcının ifadeleri ile desteklenmektedir. Diğer taraftan ULS12 kodlu öğrenci ise iş güvencesi açısından özel sektörü değerlendirerek pandemi sürecinin bu sektörde işten çıkarılma olasılığını artırdığına dikkat çekmiştir.

İşsizlikle ilgili düşüncelerim sektör yönünde değişti. Yani en kötü durumda bile hangi meslek grupları işsiz kalmadı bu konuda fikirlerim gelişti. (MLY15)

Gözümdeki sektör algısı büyük değişime uğradı. Özel sektör önceden daha garanti bir meslek grubu iken bana göre artık çok daha işten çıkarılma olasılığı olan bir sektör oldu. Ayrıca şu süreçte hiçbir şey belli olmadığı için bir son sınıf öğrencisi olarak normalde yaşayacağımın on kat fazlası bir işsiz kalma korkusu yaşıyorum. (ULS12)

Evet Uğradı kodu altında “Değişen Çalışma Biçimleri” alt kodu kullanılmıştır. Katılımcıların 6’sı değişen çalışma biçimlerine değinmiştir.

Pandemi nedeniyle birçok kişi işinden oldu ve de işverenler çalışanları evden çalışma ile daha uzun saatlerde çalıştırırken yeni eleman alımı sektöre uğradı. (KAMU5)

Evet birtakım değişiklikler meydana geldi. İş kollarında birey sayısı azaltılarak teknolojik ortamda gerçekleştirilebilen iş sayıları arttı. Bu yüzden bireyler kendilerini teknolojik anlamda da geliştirmelidirler. (ULS9)

Covid-19 öncesi işsiz kalma ihtimali yine de fazlasıyla bulunmakta olup pandemi sürecinin başlamasıyla tabii ki de bu ihtimal daha da

fazlalaştı. İş yerlerinin kapanması ya da yarı zamanlı çalışması hem işveren hem de çalışan için çok zor. Kurumsal firmaların online'a dönüşmesi ve eleman alımını azaltması bir yandan da daha da korkutuyor. (İKT15)

Aykaç ve Murat (2020), Covid-19 pandemisinin işsizliği artırmasının yanı sıra çalışma sürelerini azalttığına dikkat çekerek işgücünün niteliklerinin değişeceğine vurgu yapmışlardır. Çalışmada İKT15 ve ULS9 kodlu katılımcıların yukarıda belirtilen ifadeleri Aykaç ve Murat (2020)'ı destekler niteliktedir.

Evet Uğradı kodu altında "Online Mezuniyet" ve "Sadece Bir İşinin Olması" alt kodları kullanılmıştır. Katılımcılar her iki koda da 3'er kez vurgu yapmıştır. ÇEE3 ve İKT6 kodlu katılımcıların aşağıdaki ifadelerinden, işverenlerin online eğitim sürecinde eğitim alan öğrencilerin aldıkları eğitimin kalitesine ve diplomalarına daha farklı bir gözle baktıkları ve bu durumun iş bulmayı güçleştirdiği görülmektedir.

Uğradı çünkü bazı şirketler online mezun olup olmadığımıza bakıyor. (ÇEE3)

Düşüncelerim değişime uğradı. Pandemi dönemi öncesinde alacağımız diplomaların iş bulmak konusunda büyük bir etkisi olacağını düşünürken, pandemi dönemi sırasında işverenlerin "pandemi döneminde mezun olduğun için diplomaya önem veremeyiz, size iş veremeyiz" gibi söylemleri benim gibi çoğu okuyan öğrenci arkadaşımın da umudunu ve hevesini kırmış durumda. (İKT6)"

"Pandemi öncesinde insanlar sadece maaşlarının yükselmesini beklerken pandemiden sonra bütün isteklerini yok edip sadece çalışmak hatta aldığı ücretten daha da az olmak üzere çalışmayı istemiştir. (ÇEE1)

Okurken çalışan bir birey olarak pandemi'den önce iş imkanları oldukça fazlaydı. Mezun olduktan sonra alanımda iş bulmam güç iken şu anda pandemi nedeniyle kendi geçimimi sağlayabileceğim iş imkanları bulmam da çok zor. Bu nedenle daha çok çalışmak birden fazla alanda iş imkânı kovalamak zorunda olduğumu düşünmekteyim. (ULS11)

Araştırmanın diğer bir sonucu ise pandemi koşullarının rezervasyon ücretlerine (bir işin karşılığı olarak kabul edilebilecek en düşük ücret) etki edebileceği hakkında olup ÇEE1 kodlu katılımcının ifadeleri bunu doğrular niteliktedir. Bu bağlamda pandemi sürecinin rezervasyon ücretlerini düşürme ihtimali kuvvetlidir.

Covid-19 sebebi ile işgücüne katılma isteğinin değişime uğramadığını söyleyenler “Hayır Uğramadı” kodu altında Deneyim ve Beceri Artışı, Duruma Adapte Olmak, Türkiye’de İşsizlik ve İş Bulmak Zaten Zordu alt kodlarında cevap vermişlerdir.

Hayır Uğramadı kodu altında en çok “İş Bulmak Zaten Zordu” alt kodu kullanılmıştır. Katılımcıların 12’si bu alt koda vurgu yapmıştır.

“Hayır uğramadı. Pandemi öncesi iş bulmak zaten kolay değildi şu an biraz daha zorlaştı. (ÇEE8)

İş bulmak pandemi öncesi ve sonrası oldukça zor. Özellikle yeni mezunlar için ekstra zor. Birçok kurum, işyeri uzun süreli deneyimler beklentisinde olduğu için yeni mezunların şansı pek olumlu değil ne yazık. (EKO3)

Yeni mezunlara yönelik değişmedi çünkü şans tanınmıyordu şu anda da tanınmıyor. Mevcut iş sahibi olanlar için ise daha kötüye gitti, sebebi ise hareketlilik neredeyse sıfıra indi ve iş yeri sahipleri iflasa gitti. (MLY2)”

Hayır Uğramadı kodu altında “Türkiye’de İşsizlik” alt kodu kullanılmıştır. Katılımcıların 4’ü bu alt koda vurgu yapmıştır.

“İşsizlik ile ilgili düşüncelerim değişmedi çünkü Türkiye’de hep işsizlik vardı. (ÇEE7)”

“Hayır Uğramadı kodu altında “Deneyim ve Beceri Artışı” ve “Duruma Adapte Olmak,” alt kodları kullanılmıştır. Katılımcıların 2 tanesi bu kodlara vurgu yapmıştır.”

“Değişime uğramadı, kendim için hazırladığım planları...çok fazla etkileyecek bir süreç değil benim için. Hatta iş konusunda planladığımdan daha fazla tecrübe kazandığım bir süreç olduğunu belirtmeliyim. (İKT8)”

“Açıkçası çok fazla değişiklik olmadı. Oluyormuş gibi göründü çakallık bilen yırttı bilmeyen battı. Tıpkı her zaman olduğu gibi. (ÇEE6)”

Covid-19 Pandemisinin İş Bulma Kaygısına Etki Düzeyi

Araştırmada katılımcılara “Covid-19 pandemisi iş bulma kaygınızı hangi düzeyde etkiledi? Lütfen 0 ila 100 arasında bir puan veriniz” sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevapların “Eğitim Görülen Bölüm” ve “Cinsiyet” açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği nicel veri analizi ile incelenmiştir. Bu bağlamda IBM SPSS Data Editor Programı ile analiz edilmiştir.

Eğitim görülen bölümlerle iş bulma kaygısı düzeyi arasındaki ilişki analiz edilirken “Krusal-Wallis Testi” uygulanmıştır. Krusal-Wallis Testi parametrik olmayan veriye sahip birbirinden bağımsız iki veya daha fazla grubun bağımlı bir değişkene ait ölçümlerinin karşılaştırılmasında kullanılmaktadır. Bu testin amacı bir ana kütle içerisinde yer alan ikiden fazla grubun medyanlarının eşit olup olmadığını araştırmaktır. Test için sıfır hipotezi (H_0) gözlenen grup medyanları birbirine eşittir şeklinde, alternatif hipotez (H_1) ise gözlenen grup medyanları birbirine eşit değildir şeklinde oluşturulur (Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 244).

Tablo 1
Krusal-Wallis Testi Sonuçları

Eğitim Gördüğü Bölüm	N	Sıra Ort.	X ²	Serbestlik Derecesi (SD)	P
ÇEEİ	18	50,22	4,814	6	,568
Ekonometri	12	70,71			
İktisat	17	58,88			
İşletme	15	47,80			
Kamu Yönetimi	16	58,38			
Maliye	19	60,13			
Uluslararası İlişkiler	15	5,07			
Toplam	112				

Tablo 1’deki bulgular sonucunda öğrencilerin eğitim aldığı bölümlerle iş bulma kaygısının düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($X^2=4,814$; $p>.05$). Bölümlerin sıralı ortalamalarına bakıldığında iş bulma kaygısı İşletme (47,80), Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri (50,22), Uluslararası İlişkiler (52,07), Kamu Yönetimi (58,38), İktisat (58,88), Maliye (60,13) ve Ekonometri (70,71) şeklinde küçükten büyüğe sıralanmaktadır.

Sonuç olarak analizin başında oluşturulan;

H_0 = Öğrencilerin eğitim gördüğü bölüm ile iş bulma kaygısı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H_1 = Öğrencilerin eğitim gördüğü bölüm ile iş bulma kaygısı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotezlerinden H_0 hipotezi desteklenmiştir. Bir diğer ifade ile öğrencilerin eğitim gördüğü bölüm ile iş bulma kaygısı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

İlgili literatür de araştırmamızdaki H_0 hipotezini destekler bulgular içermektedir. Güney ve Çelik (2019, s. 115) ve Çolakoğlu ve Diğerleri (2017: 36) tarafından yapılan çalışmalarda da işsizlik ile bölümler arasında kaygı düzeyi ile ilgili anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Surat ve Ceran (2020, s. 156), Kıcı (2017: 1390) ve Ersoy-Kart ve Erdost (2008, s. 281) yaptığı araştırmalarda sosyal bilimlerden ve fen bilimlerinden mezun olacak öğrencilerin işsizlik kaygısını araştırmış buna göre sosyal bilim alanında eğitim görmekte olan öğrencilerin kaygı düzeyinin, fen branşlarında eğitim görenlere nazaran oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, literatüre göre, sosyal bilimler alanında okuyan öğrencilerin işsizlikle ilgili kaygı düzeylerinin fen bilimleri alanında okuyan öğrencilerden yüksek olduğu, aynı fakültenin tüm bölümlerinde yapılan araştırmalarda ise bölümler arasında işsizlikle ilgili kaygı düzeyinin farklılık göstermediği ifade edilebilir. Türkiye’de sosyal bilimler alanından mezun olanlarla fen bilimleri alanlarından mezun olanlara ilişkin TÜİK 2020 yılı istihdam oranlarına bakıldığında sosyal bilimler alanlarından mezun olan kişilerin istihdam oranı %46,0-%57,0 arasında gerçekleşirken; fen bilimleri alanlarından mezun olanların istihdam oranları %63,1-%75,3 arasında gerçekleşmiştir (TÜİK, 2021). Verilerden de anlaşılacağı gibi fen bilimleri mezunlarının iş imkânları sosyal bilimler mezunlarına oranla daha yüksektir. Bu bağlamda sosyal bilimler mezunlarının işsizlikle ilgili kaygılarının fen bilimleri mezunlarına göre yüksek olması istatistiki olarak da ortaya konmuştur.

Cinsiyet ile iş bulma kaygısı düzeyi arasında ilişki analiz edilirken, “Mann-Whitley Testi” uygulanmıştır. İki bağımsız grup arasındaki farkın önemini sınamak için kullanılan parametrik olmayan testlerden biri Mann-Whitley Testi’dir. Bu test ile bağımsız iki grubun veya örneklemin bağımlı bir değişkene

ilişkin ölçümlerinin karşılaştırılarak iki dağılım arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmektedir. Mann-Whitely testi için sıfır hipotezi (H₀) iki grubun gözlenen değerleri birbirine eşittir şeklinde oluşturulurken, karşıt olarak alternatif hipotez (H₁) ise iki grubun gözlenen değerleri birbirine eşit değildir şeklinde oluşturulmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 246).

Tablo 2
Mann-Whitely U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ort.	M-U Değeri	p
Kadın	76	61,87	960,000	,010
Erkek	36	45,17		
Toplam	112			

Tablo 2’deki bulgular sonucunda cinsiyet ile iş bulma kaygısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (U= 960,000; p>.05). Hesaplanan sıralı ortalama değerlerine bakıldığında “Kadın” öğrencilerin (61,87), “Erkek” öğrencilerin (45,17) kaygı düzeylerinden daha fazla kaygı yaşadıkları görülmektedir. Sonuç olarak analizin başında oluşturulan,

H₀=Öğrencilerin cinsiyeti ile iş bulma kaygıları düzeyi arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₁= Öğrencilerin cinsiyeti ile iş bulma kaygıları düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Hipotezlerinden H₁ hipotezi desteklenmiştir. Başka bir ifade ile “kız” öğrencilerin iş bulma kaygısı “erkek” öğrencilerin iş bulma kaygılarından anlamlı olarak farklıdır. Ancak burada gözden kaçırılmaması gereken bir diğer nokta da “kız” öğrencilerin “erkek” öğrencilerden daha fazla olması diğer deyişle görüşülen öğrenciler arasında cinsiyete göre normal bir dağılımın olmamasıdır. Özet olarak, işsizlik kaygısı düzeyi açısından cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılığın bulunduğu, kız öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Türkiye’de, Covid-19 pandemisinin üniversiteden mezun olma aşamasındaki öğrencilerin işsizlik kaygılarına etkisi araştırmanın problemidir. Nitel araştırma desenlerinden, iç içe geçmiş örnek olay araştırması şeklinde tasarlanan

araştırmada örnek olarak incelenen, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıfta öğretim gören öğrenciler için a) İşsizlik durumu ne anlam ifade etmektedir? b) Covid-19 pandemisi bu öğrencilerin işsizlik kaygılarını nasıl etkilemiştir? sorularına cevap aranmıştır.

İşsizlik durumunun son sınıf öğrencileri için ne anlam ifade ettiğini belirlemeye yönelik araştırma sorusuyla ilgili olarak metafor yöntemiyle veri toplanmıştır. Katılımcılardan işsizlik durumunun kendileri açısından ne anlam ifade ettiğini geliştirdikleri metaforlar aracılığıyla anlatmaları istenmiştir. Veriler incelendiğinde, katılımcılar tarafından geliştirilen metaforların “duygu-his”, “belirsizlik”, “olumsuz düşünce” ve “hastalık” şeklinde dört kategori/tema altında toplanabileceği anlaşılmıştır. Temalara ilişkin tekrarlanma sıklıkları sırasıyla duygu-his 50, olumsuz düşünce 32, belirsizlik 16 ve hastalık 10 tekrar şeklinde sıralanmaktadır. “Duygu-his” temasında-çaresizlik 15”, “olumsuz düşünce kategorisinde-hayat 9”, “belirsizlik kategorisinde-uzay boşluğu 5”, “hastalık kategorisinde-kanser ve hastalık 3’er kez tekrarlar en çok vurgulanan metaforlardır. Katılımcılar tarafından geliştirilen metaforlar değerlendirildiğinde, işsizlik durumunun öğrenciler tarafından “belirsizlik, boşluk, çaresizlik, hastalık, kanser” gibi olumsuz düşüncelerle ifade edildiği anlaşılmaktadır. İşsizlik bireyler açısından kişisel gelir elde edememeleri durumu iken, ülke açısından da milli gelirden bir azalmayı ifade etmektedir. İşsizlik temelli sosyal sorunların başında, kişilerin iş bulamamalarından kaynaklı işe yaramadıkları düşüncesi ve bunun yarattığı içe kapanma, agresiflik, umursamazlık gibi psikolojik sorunlar gelmektedir. Yapılan çalışmalarda (Ateş, 2019; Çolakoğlu ve Diğerleri, 2017; Duman ve Diğerleri, 2009; Ersoy-Kart ve Erdost, 2008, Topgül, 2017) mezun olacak öğrencilerin işsizlik kaygısı yaşadığı ve stres düzeylerinin arttığı sonucuna varmışlardır. Araştırmada Covid-19 pandemisinin işsizlik kaygısını ne derece arttırdığı ölçülemezle birlikte görüşülen öğrencilerin metaforik benzetmelerinden bu kaygının hatırı sayılır derecede arttığı kanaatine varmak mümkündür.

Mezun olma aşamasındaki gençlerde işsizlik, aileye yük olma düşüncesini pekiştirmekte ve aile içi sorunları da beraberinde getirmektedir. Aileler, üniversite eğitiminin getirdiği maliyetlere çocuklarının toplumda daha iyi iş imkânlarına kavuşacakları düşüncesiyle katlanmaktadır. Ancak mezuniyet sonrasında işsizlikle karşılaşmaları ve bu sürecin uzaması psikolojik sorunları arttırmaktadır.

Covid-19 pandemisinin öğrencilerin işsizlik kaygılarını nasıl etkilediğini araştıran soruya ilişkin veriler ise, online görüşmeler yöntemiyle toplanmıştır. Pandemi sürecinin katılımcıların işsizlik kaygılarını artırdığı (evet 91, hayır 18) anlaşılmaktadır. Pandeminin işgücüne katılımı olumsuz yönde etkilediği görüşünde olanlar bu durumu “işsizlikteki artış-36 tekrar” şeklinde ilişkilendirmiştir. Pandeminin işgücüne katılımı etkilemediği görüşünde olanlar ise “iş bulmanın zaten zor olduğunu-12 tekrar” ileri sürmüşlerdir. Katılımcıların mezun olduktan sonra işgücüne katılımı ilgili kaygı yaşadıkları ve bu süreci mutlaka yaşayacaklarına ilişkin görüşleri ağırlıktadır. Türkiye’de işgücüne katılma oranları 2019-2020 yılları arasında %7,4 oranında azalmıştır. Bu düşüşte pandemi sürecinde yaşanan kısıtlamalar ve birçok işyerinin kapatılması etkili olmuş, bireyler durumun belirsizliği nedeniyle iş aramaktan vazgeçmiş veya istediği özelliklere uygun iş bulamamıştır. Dolayısıyla, aktif nüfusta yer alan birçok kişi işini kaybetmiş veya çalışmamıştır. Pandemi sürecinde yaşanan deneyimler işgücüne yeni katılacak üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısını ciddi şekilde arttırmış ve süreci daha belirsiz hale getirmiştir.

Araştırma nitel bir desene göre tasarlanmış olmakla birlikte, katılımcıların öğrenim gördükleri bölüme ve cinsiyetlerine göre işsizlik algıları arasında farklılık olup olmadığını analiz etmek için nicel veri analizi de yapılmıştır. Analizler sonucunda, öğrenim görülen bölüme göre katılımcıların işsizlik kaygıları arasında anlamlı bir fark olmadığı, bununla birlikte, kız öğrencilerin işsizlik kaygısı düzeylerinin erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde kız öğrencilerin işsizlik kaygısının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit eden çalışmaların yanında (Çolakoğlu ve Diğerleri, 2017, s. 36; Dursun ve Aytaç, 2009, s. 78; Ersoy-Kart ve Erdost, 2008, s. 281); erkek öğrencilerin kaygı düzeylerinin yüksek olduğunu gösteren çalışmalar da (Duman ve Diğerleri, 2009, s. 29) mevcuttur. Türkiye’de yükseköğretim mezunu kadınların istihdam oranları 2020 verilerine göre %53,2 erkeklerin ise %73,8 olarak gerçekleşmiş; işsizlik oranları ise aynı yıl verilerine göre kadınlarda %18,8, erkeklerin işsizlik oranları ise %10,9 olarak gerçekleştiği görülmüştür. Kadınların istihdam oranları erkeklere göre düşük, işsizlik oranları erkeklere göre yüksek ve işgücüne katılım oranları ise erkeklere göre düşük seviyelerdedir. Türkiye’de kadınların aile kurmak, annelik vb. gibi toplumsal rolleri üstlenmesi, ikincil işgücü olarak görülmesi ve istihdam olanaklarının erkeklere göre daha az olması, kız öğrencilerin işsizlik kaygısını erkeklere göre daha fazla yaşamalarında başlıca etkenlerdir.

Araştırma bulguları, Covid-19 pandemisi sürecinde, mezuniyet aşamasındaki öğrencilerin işsizlik kaygılarının arttığını göstermektedir. Bununla birlikte, araştırma nitel örnek olay desenine göre tasarlandığından yalnızca Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile sınırlandırılıp genelleme amacı taşımamıştır. Araştırmanın diğer fakültelerin ve diğer üniversitelerden örnekler katılarak geliştirilme potansiyeli bulunmaktadır. Literatürde, işsizlik ve üniversite öğrencilerinin işsizlik algısına ilişkin çalışmaların ağırlıklı olarak nicel araştırma olarak tasarlandıkları, anket yoluyla yüzeysel veriler toplandığı görülmüştür. Bu araştırma ise, nitel bir desenle görüşmeler yoluyla derinlemesine veriler toplaması bakımından ileride yapılması muhtemel benzer araştırmalara örnek teşkil etmektedir. Aynı zamanda, derinlemesine görüşmeler yoluyla elde edilen verilerden oluşturulan tema ve kodlardan hareketle bir ölçek geliştirilerek, Covid-19 pandemisi sürecinde, Türkiye çapında mezun aşamasındaki öğrencilerin işsizlik kaygısı düzeylerinin belirlenmesi potansiyeli de bulunmaktadır.

Araştırma bulgularından çıkan sonuçlar şu şekilde sıralanabilir;

- Özel sektörde işten çıkarılma olasılığının artmış olması,
- İşgücünde aranan niteliklerin değişmiş olması,
- Online çalışmadaki artış
- Online eğitimin iş bulmayı güçleştirmesi vb. konular görüşülen öğrenciler tarafından dile getirilmiş olup, öğrenciler, bu konuların işsizlik kaygılarına etki ettiğini belirtmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen bulgulardan, pandemi sürecinde, mezun olma aşamasındaki öğrencilerin artan bir biçimde işsizlik olgusu ile karşı karşı kaldıkları ve bunun getirdiği stresi yaşadıkları görülmektedir. Bu noktada, üniversiteler, devletin çeşitli kurumları (ilgili bakanlıklar, yerel yönetimler, İŞ-KUR vb.), özel sektör ve sivil toplum örgütleri öğrencilerin emek piyasasına girişini kolaylaştırmaya yönelik faaliyetleri iş birliği içerisinde yürütebilirler. Örneğin; üniversiteler danışmanlık hizmetleri dahil olmak üzere mezunlarının emek piyasasına geçişini daha iyi yönetmek üzere çeşitli programlarda uygulamalı eğitimlere yer verebilirler. Diğer taraftan uluslararası eğitim imkanlarının artırılması öğrenciler için yararlı olabilir. Öğrenciler, Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim görmelerinin iş bulma imkânlarını olumsuz

etkilediğini vurgulamış ve bunun iş bulma kriterlerinde bir sorun teşkil ettiğini belirtmişlerdir. Bu sorunun giderilmesi veya hafifletilmesine yönelik sosyal politika düzenlemelerinin hayata geçirilmesi faydalı olacaktır. Örneğin, bu süreci yaşayan öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri için, kamu destekli eğitim ve meslek edindirme kurslarına herhangi bir ödeme yapmadan katılmaları sağlanabilir. Böylece işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan alanlara yönelik meslek edindirme olanakları da sağlanacak ve iş bulma süreleri kısalacaktır. Sonuç olarak, öğrenciler için hem istihdam imkânları genişleyecek hem işsizlik oranları azalacak ve tüm bu gelişmelerin makro ekonomik açıdan da olumlu yansımaları olacaktır.

Literatür kısmında da bahsedildiği üzere, salgından önce zaten yoğun bir şekilde kayıtdışı ekonomide ve standart olmayan çalışma biçimlerinde istihdam edilmekte olan gençlerin, salgından sonra işsizliğin artması ile birlikte “düzgün iş” bulma ihtimalleri iyice zayıflamış ve sosyal ve yasal korumanın yetersiz olduğu, düşük rezervasyon ücretlerine sahip işlere yönelmek zorunda kalmışlardır. Hükümetin bu gidişatı önleyecek tedbirleri acilen alması gerekmektedir. Keza, işsizlik ve özelde genç işsizliğinin, hükümetlerin çözmesi gereken bir sorun olduğu, siyasi iradenin, Covid-19 pandemisinin işsizlikle ve emek piyasası ile ilgili olarak gençler üzerinde yarattığı olumsuz psikolojik sonuçları hafifletmek üzere, bir taraftan rehabilite çalışmalarını, diğer taraftan ise istihdam edilebilirliği artıracak emek piyasası müdahalelerini yürütmesi gerektiği düşünülmektedir. Halihazırda Türkiye’de genç istihdamını artırmaya yönelik teşvikler bulunmakta olup bu amaca yönelik farklı uygulamaların da gündeme gelmesi büyük önem arz etmektedir. Salgın sürecinde Avusturya hükümetinin yaptığı gibi, iş arama ödeneği vb. gençlerin istihdam edilmesini kolaylaştırıcı uygulamalar Türkiye için de düşünülebilecektir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkısı: Çalışma Konsepti/Tasarımı: XX.; Veri Toplama: XX.; Veri Analizi /Yorumlama: XX.; Yazı Taslağı: XX.; İçeriğin Eleştirel İncelemesi: XX.; Son Onay ve Sorumluluk: XX.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Conception/Design of study: XX.; Data Acquisition: XX.; Data Analysis/Interpretation: XX.; Drafting Manuscript: XX.; Critical Revision of Manuscript: XX.; Final Approval and Accountability: XX.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

- Achdut, N., ve Refaeli, T. (2020), Unemployment and psychological distress among young people during the covid-19 pandemic: psychological resources and risk factors. *International Journal of Enviromental Research and Public Health*, doi:10.3390/ijerph 17197163.
- Akgün, A., Gönen, S. ve Aydın M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 283-299.
- Aljumili, S. (2020). Unemployment anxiety and its relationship to future perceptions of unemployed graduate students. *Journal Of Tikrit University For Humanities*, 27(6), 487-465. doi:10.25130/hum. v27i6.1096.
- Almeida, F. ve Santos, J. D. (2020). The effects of Covid-19 on job security and unemployment in Portugal. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 40(9/10), 995-1003.
- Arı, R. ve Bakkal, H. (2017). Türkiye’de işsizliğin belirleyicileri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (33), (1-18).
- Ateş, S. S. (2019). Anxiety of unemployment before the graduation: research on university students in the aviation departments. *International Journal Entrepreneurship and Management Inquiries*, 3(5), (165-174).
- Atkins, M., Flatau, P. and Kaleveld, L. (2020). Covid-19 and youth unemployment. CSI Response.
- Aykaç, M., ve Murat, G. (2020). Covid- 19 ve emek piyasaları: etkiler ve muhtemel yönelişler. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 8(2), (91-122).
- Aypay, A. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz*. 2. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bağlı, İ. E. (2020). Türkiye’de genç işsizlik üzerine bir inceleme: pandemi faktörü. *Sosyal Hizmet*. Editör: Abidin Özdemir, Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını.
- Bayat, N. ve Çetinkaya, G. (2016). Türkçe öğretmen adaylarının metaforları anlama ve üretme becerilerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (38), 31-47.
- Benham, G. (2021). Stress and sleep in college students prior to and during the COVID-19 pandemic. *Stress and Health*, 37, 504–515.
- Biçerli, M. K. (2009). *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Bordea, E. N., Manea, M. and Pellegrini, A. (2017). Unemployment and Coping With Stress, Anxiety, And Depression. *Czech Journal of Social Sciences Business and Economics*, 6-14.
- Ceviz, N., Tektaş, N., Basmacı, G. ve Tektaş, M. (2020). Covid 19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerin analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 312-329.
- Committee for the Coordination of Statistical Activities. (2020). *How COVID-19 is changing the world: a statistical perspective volume II*. <https://data.unicef.org/>

- resources/how-covid-19-is-changing-the-world-a-statistical-perspective-volume-2/#, Erişim Tarihi: 23.01.2021.
- Cockshott, C. J., Kiemle, G., Byrne, P. ve Gabbay, M. B. (2021). A Fall from Grace: An Interpretative Phenomenological Analysis of Unemployment in UK University Graduates with Common Mental Health Issues. *Open Journal of Social Sciences*, 9, 291-313. <https://doi.org/10.4236/jss.2021.91021>.
- Creswell, W. J. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- ÇASGEM (2019). Uyumsuz eşleşme olgusu türkiye işgücü piyasası örneği. Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi.
- Çolakoğlu, T., Kanyılmaz Polat, E. ve Gezer Aydın, G. (2017). İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin işsizlik kaygısı üzerine bir araştırma: Biga İİBF örneği. *The International Journal of Innovative Approaches in Social Sciences*, 1(1), (29-39).
- Duman, Ş., Taşgın, Ö. ve Özdağ, S. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11(3), (27-32).
- Dursun, S., ve Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), (71-84).
- Ersoy-Kart, M. ve Erdost, H. E. (2008). Unemployment worries among turkish university students. *Social Behavior and Personality*, 36(2), (275-288).
- Ersöz, B. ve Özmen, M. (2020). Dijitalleşme ve bilişim teknolojilerinin çalışanlar üzerindeki etkileri. *Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42), 170-179.
- Eurofound (2021), Covid-19: Implications for employment and working life. *COVID-19 series, Publications Office of the European Union*, Luxembourg.
- Eurostat (2020). *News Release Euro Indicator*. <https://ec.europa.eu/eurostat/news/euro-indicators>. Erişim Tarihi: 25.01.2021.
- Güçlü, İ. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri Teknik-Yaklaşım-Uygulama*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. ve Taşgın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güney, A. ve Çelik, E. (2019). Sosyal sermaye ile işsizlik kaygısı arasındaki ilişki: Atatürk Üniversitesi İİBF son sınıf öğrencileri üzerine bir uygulama. *İstanbul İktisat Dergisi*, 69 (2019/1), (103-131).
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hyman, M., Mark, C., Imteaj, A., Ghiaie, H., Rezapour, S. ve Amini, M. H. S. (2021). Data analytics to evaluate the impact of infectious disease on economy: case study of COVID-19 pandemic, *Patterns*, 2(8), 1-15.
- ILO. (2021). ILO Monitor: Covid-19 and the world of work. Seventh edition Updated estimates and analysis. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/briefingnote/wcms_767028.pdf, 25.01.2021.

- ILO. (2020). *Global Employment Trends, Technology and the future of Jobs*. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_737648.pdf, Erişim Tarihi: 28.01.2021.
- İslam, A., Barna, S. D., Raihan, H., Khan, N. A., Hossain, T. (2020). Depression and anxiety among university students during the COVID-19 pandemic in Bangladesh: a web-based crosssectional survey. *PLoS ONE* 15(8): e0238162. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0238162>.
- Kara, E. (2020). COVID-19 pandemisi: işgücü üzerindeki etkileri ve istihdam tedbirleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), (269-282).
- Kırcı, B. (2017). Eğitimli genç işsizliği üzerinden işsizlik kaygısına bir bakış. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2017/3, (1369-1396).
- Koca, D. (2020). Türkiye’de işgücü piyasasının boyutları ve covid-19 döneminin işgücü piyasasına etkileri. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(2), 69-83.
- Korkmazer, F. (2020). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı algılarının incelenmesi. *Business Economics and Management Research Journal*, 3(2) , 141-152 .
- Lambovska, M., Sardinha, B., Belas, J. (2021). Impact of covid-19 pandemic on the youth unemployment in the European Union, *Ekonomicko-Manazerske Spektrum*, 15(1), 55-63.
- Lee, S., Y., T., Park, M., ve Shin, Y. (2021). Hit harder, recover slower? Unequal employment effects of the Covid-19 shock (Working Paper: 28354). *National Bureau of Economic Research*.
- Linn, M.W., Sandifer, R., ve Stein, S., (1985). Effects of unemployment on mental and physical health. *American Journal of Public Health*, 75(5): 502-506.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*: New York: Harper & Row.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. Çeviri Editörü: Selahattin Turan, 3. Basım, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Mohammed S. A. ve Devecioğlu, S. (2018). Unemployment anxiety of student taking sports education in university. *Journal of Education and Training Studies*, 6(7), (17-27).
- Parlak, Z. ve Özdemir, S. (2011). Esneklik kavramı ve emek piyasalarında esneklik. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 1(60), 1-60.
- Puerto, S. ve Kim, K. (2020). Young workers will be hit hard by COVID-19’s economic fallout. <https://iloblog.org/2020/04/15/young-workers-will-be-hit-hard-by-covid-19s-economic-fallout>, 15.04.2020, Erişim Tarihi: 19.05.2021.
- Sezgin Nartgün, Ş. ve Gökçer, İ. (2014). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının mesleklerine, geleceklerine, istihdamlarına ve eğitim politikalarına ilişkin metaforik algıları. *e-International Journal of Educational Research*, 5(4), 57-69.
- Sezgin, F., Koşar, D., Koşar, S. ve Er, E. (2017). Öğretmenlerin öğrenciye yönelik metaforlarının belirlenmesine ilişkin nitel bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3), 600-611.

- Sjöberg, L. (1998). Worry and risk perception. *Risk Analysis*, 18(1), 85-93.
- Su, C., Dai, K., Ullah, S. ve Andlib, Z. (2021). COVID-19 pandemic and unemployment dynamics in European economies. *Economic Research-Ekonomika Istraživanja*, <https://doi.org/10.1080/1331677X.2021.1912627>, 1-13.
- Surat, A. ve Ceran, D. (2020). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı. *ISPEC Journal of Social Sciences & Humanities*, 4(3), (145-166).
- Şahin Kutlu, Ş., Çetinbakış, M. ve Kutlu, M. (2019). Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir uygulama. *EKEV Akademi Dergisi*, 23(78), (511-522).
- Tektaş, N. (2014). Üniversite mezunlarının kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Dr. Mehmet Yıldız Özel Sayısı*, (243-253).
- Topgül, S. (2017). Çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri öğrencilerinin gelecek, istihdam ve mesleğe ilişkin metaforik algıları. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 8(1), (100-117).
- TÜİK, (2021). Yükseköğretim ve fakülte mezunlarının en son mezun oldukları alana göre işgücü durumu istatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1>, Erişim Tarihi: 08.05.2021.
- TÜİK. (2020). *İşgücü İstatistikleri*. <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33792>, Erişim Tarihi: 27.01.2021.
- TÜİK. (2020). *İstatistiklerle Gençlik 2019*. <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33731>, Erişim Tarihi: 27.01.2021.
- TÜİK Haber Bülteni. (2020). *Doğum İstatistikleri 2019*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2019-33706>, Erişim Tarihi: 24.01.2021.
- TÜİK Haber Bülteni. (2021). *İşgücü İstatistikleri*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Ekim-2020-37485>, Erişim Tarihi: 25.01.2021.
- TÜİK (2016). *İşgücü İstatistikleri*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2015-21567>, Erişim Tarihi: 26.01.2021.
- Yankın, F. B. (2019). Dijital dönüşüm sürecinde çalışma yaşamı. *Trakya Üniversitesi İİBF Dergisi E-Dergi*, 7(2), (1-32).
- Yasar, O. M. ve Turgut, M. (2020). Unemployment anxiety of last year college students. *Cypriot Journal of Educational Science*, 15(1), 056-064.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zaim, S. (1997). *Çalışma Ekonomisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.